ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№151 (8.580) ◆ 1994 йил ◆ 21 декабрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

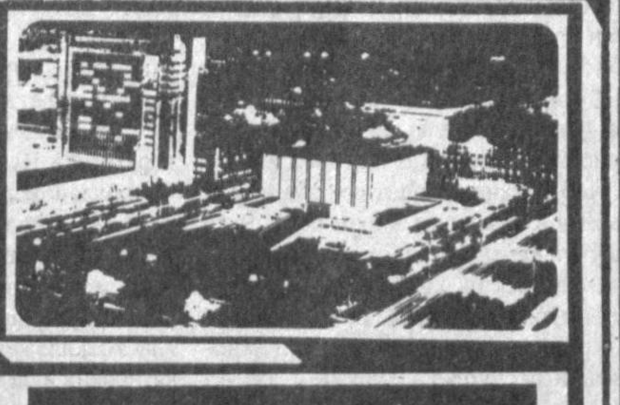

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов "Тери хом ашёсини республикадан олиб чиқиб кетишни таъқиқлаш тўғрисида" Фармон чиқарди.

• Ташқи ишлар вазирлигида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти халқаро болалар жамғармаси — ЮНИСЕФ билан Ўзбекистон ҳукумати ўртасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим имзоланди. Унда давлатимиз ушбу халқаро ташкилотга кириши кўзда тутилган.

• Тошкент вилояти билан Россиянинг Москва вилояти ўртасида ҳамкорлик қилишга келишилди.

• Россия қўшинларининг Грозний атрофидаги Чеченистон ноқонуний қуролли гуруҳлари билан жанглари давом этяпти.

• Россия Бош вазирининг ўринбосари Николай Егоров Россия Президентининг Чеченистондаги мухтор вакили этиб тайинланди.

• Ўтган куни тунда Москва метросининг Комсомол майдонига ер ости ўтиш йўлида кучли портлаш рўй берди. Қурбонлар бўлмади.

• БМТ Бош котибининг махсус вакили Рамиро Пирис-Балло Душанбега келди. У Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов билан 1995 йил январь ойида Москвада Тожикистон маъмурлари ва унга мухолифатчилар ўртасида тўртинчи учрашувни ўтказиш билан боғлиқ масалалар хусусида музокаралар ўтказади.

• Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари, ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ўткир Султонов бошчилигидаги мамлакатимиз ҳукумат делегацияси АҚШда бўлди. Вашингтонда инвестицияларни рағбатлантириш ва ўзаро ҳимоя қилиш юзасидан икки томонлама ҳукуматлараро битим имзоланди.

• Бугун Россия ҳукуматининг раиси Виктор Черномирдиннинг Ҳиндистонга расмий ташрифи бошланади.

• Якшанба куни Болгарияда бўлиб ўтган муддатидан илгариги парламент сайловларида Болгария социалистик (собиқ Коммунистик) партияси Деҳқончилик халқ иттифоқи ҳамда атроф-муҳитни ҳимоя қилиш ташкилоти билан биргаликда ғолиб чиқди. Дастлабки маълумотларга кўра сайловчиларнинг 43 фоизи уларга овоз берган. Ҳозирги ҳукмрон Демократик кучлар иттифоқи эса сайловчиларнинг атиги 25 фоиз овозини олишга муваффақ бўлган.

• Сомали пойтахти Могадишода кейинги кунларда бир-бирига қарши икки қабила ўртасида оғир жанглар бошланиб кетди. Ҳозирнинг ўзида бу ерда юз нафарга яқин киши халок бўлган, 300 нафардан кўпроқ одам жароҳатланган.

• Исроил Президенти Эзер Вейцман Қоҳирада Миср Президенти Ҳусни Муборак билан музокаралар ўтказди.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

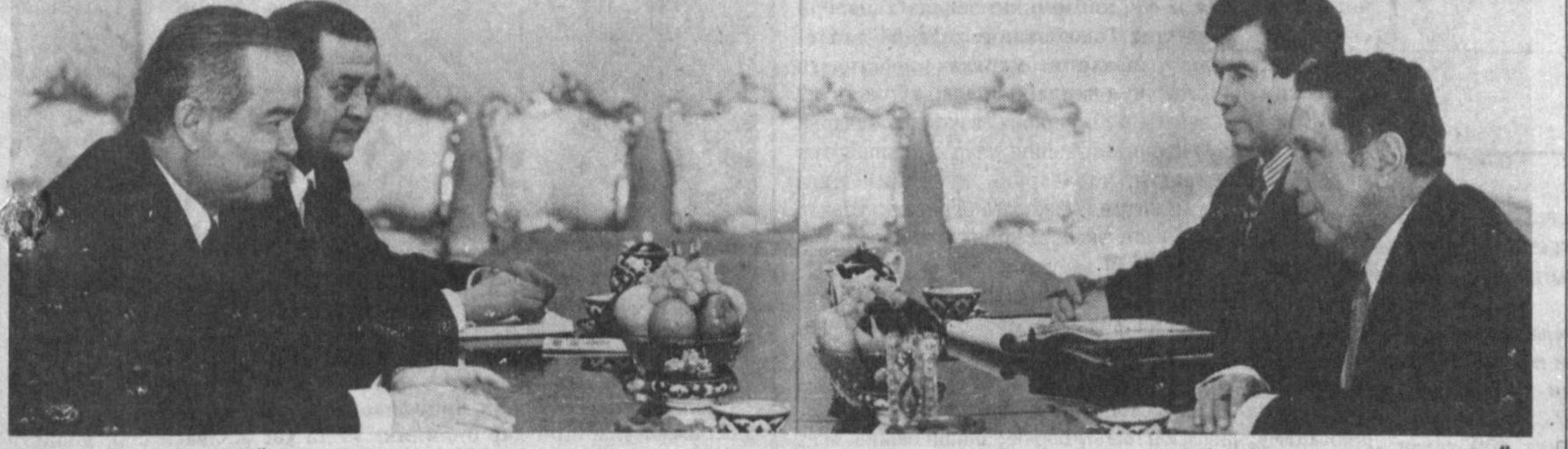

СУРАТДА: қабул пайти. А.Зуфаров олган сурат (ЎзА).

20 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов БМТ Бош котибининг Тожикистондаги махсус вакили Рамиро Пирис-Баллонни қабул қилди.

Самимий суҳбат чоғида қўшни Тожикистон Республикасидаги аҳвол, Тожикистон-Афғонистон чегарасидаги кескин вазият ҳамда Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш борасида халқаро ташкилотлар билан қилинаётган ҳамкорликка оид масалалар муҳокама қилинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов қатнашди.

(ЎзА).

АНТОНИНА ПАВЛОВНА ХЛЕБУШКИНАГА

Муҳтарам Антонина Павловна!

Сизни ҳаётингиздаги шонли сана 80 ёшга тўлган кунингиз билан табриклашдан мамнунман.

Саховатли Ўзбекистон диёрида донолик, бағри кенглик, сахийлик, меҳр-шафқат ҳамиша қадрланиб, эъзозланиб келади. Сизнинг сиймоингизда, ёш авлодга оналик меҳри билан тўла ҳаётингизда шу фазилатлар акс этган.

Сиз, Антонина Павловна, ҳамиша болалар қалбига йўл топа олган, айниқса ҳаётда кўп жабр кўрган, ота-онасидан, яқинларидан жудо бўлган болалар меҳрини қозона олган меҳрибон, шафқатли инсонсиз. Сиз минглаб болаларни тарбиялаб, уларга ҳаётга йўлланма бердингиз.

Сизнинг илҳомбахш меҳнатингиз умумхалқ томонидан эътироф этилди, республика ҳукумати томонидан юқори баҳоланди. Сиз мустақил Ўзбекистон Республикаси таъсис этган "Соғлом авлод учун" орденига биринчилар қаторида сазовор бўлдингиз.

Азиз Антонина Павловна, Сизга чин қалбимдан мустаҳкам сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, ҳаётингиздаги асосий ишингизни болалар ва ёшларни тарбиялашни давом эттиришингиз учун куч-ғайрат тилашга ижозат бергайсиз.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

БУТУН УМР—САВОБ ИШГА

19 декабрь куни Тошкентда пойтахтдаги 22-болалар уйининг директори Антонина Павловна Хлебушкина таваллуд топган куннинг 80 йиллигига бағишланган тантанали кеча бўлди. Кечада ажойиб педагогнинг ҳамкасблари ва дўстлари, унинг қўлида тарбия топган жуда кўп кишилар ҳозир бўлдилар. Улкан қалб эгаси А. Хлебушкина ўзининг бутун ҳаётини болалар, ёшларни тарбиялашдек савоб ишга бағишлаган.

Кечани "Ўзсаноатхўжаликқурилиш" давлат корпорацияси бошқарувининг раиси О. Орипов очди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг юбилярга табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев ўқиб эшиттирди.

Сўзга чиққан нотиқлар Антонина Павловна уруш пайтидан бошлаб, мана, эллик йилдан ошиқ вақт мобайнида бошқариб келаётган 22-болалар уйида уч ярим мингдан ортиқ етим нафақат бошпана, балки меҳр-оқибат топгани хусусида гапирдилар. Бу болалар мазкур аҳил, байналмилал оилада вояга етди, билим, ҳаётга йўлланма олди. Болалар уйида тарбия олганларнинг кўпчилиги олий ўқув юртларини тугатиб, фан, техника, санъат соҳасида етук мутахассислар бўлиб етишган. Улар қаерда бўлмасин, А. Хлебушкинани, қадрдон уйларини ҳеч қачон унутишмайди.

А. Хлебушкинанинг оналарча меҳри ва ғамхўрлигига жавобан қирқдан ошиқ киши унинг фамилиясини олган. Юрак парчасини бериб тарбиялаган болалардан меҳр ва эҳтиром кўришдан ортиқ бахт бўладими кишига? Бу бахт ҳар кимга ҳам насиб қилавермайди. Бугунги кунда меҳрибон, серфарзанд бувининг минглаб фарзандлари, невара-чеваралари унга "Ҳорманг, азиз онажон!" дейиши ҳам бежиз эмас.

Моҳир педагог ва тарбиячининг кўп йиллик меҳнати ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. А. Хлебушкина мустақил Ўзбекистон Республикасида таъсис этилган "Соғлом авлод учун" орденига сазовор бўлган дастлабки кишилардандир.

Тантанали кечада А. Хлебушкина Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга, кечанинг барча қатнашчиларига самимий табриклари учун миннатдорлик изҳор қилиб, ёшларни юксак маънавият ва Ватанга садоқат руҳида тарбиялашга бундан кейин ҳам барча кучини сарфлаяжагини билдирди.

(ЎзА мухбири).

ТАДБИРКОРЛИК — ИҚТИСОДИЁТ КЕЛАЖАГИ

Илгари хабар қилинганидек, 16 декабрь куни Тошкентда Республика Президенти ҳузуридаги иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий сармоялар бўйича идоралараро кенгашнинг навбатдаги мажлиси бўлди. Уни Президент Ислом Каримов бошқарди. Мажлисда мамлакатимизда хусусий тадбиркорликни янада ривожлантириш ва уни давлат томонидан рағбатлантириш масалалари муҳокама этилди.

Маълумки, биз янги жамият қуриш, демократик ҳуқуқий давлат тузиш, иқтисодиётни бозор муносабатларига ўтказиш мақсадида ўзимизга хос ва мос йўл танлаганмиз, деди Президент. Унинг асосий пойдевори, барча ҳаракатларимизнинг дастуриламали бўлмиш беш тамойил ҳақида кўпчилик билади. Ана шу тамойиллардан бири — устивор мақсадларимизни унутмасдан, йўлимиздан адашмасдан, халқимизнинг ҳаёт даражасини назарда тутиб, аҳолининг ижтимоий ҳимоясини таъмин этган ҳолда **бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтишдир.**

Мамлакатимизда ана шу янги тизимга ўтиш жараёнининг биринчи босқичида кўп муҳим ишлар амалга оширилди. Уларни таъриф-тавсиф қилиб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Чунки, бу ишларнинг барчасини бошимиздан кечирдик, натижасини ҳаётимизда кўриб, ҳис этиб турибмиз.

Энг муҳими, давлат, жамият ҳаётининг асосий қонуни — янги Конституциямиз қабул қилинди, мазкур жараённинг ҳуқуқий асослари яратилиб, тегишли қонун ва фармонлар чиқарилди ва ҳаётга тадбиқ этила бошлади. Давлат бошқаруви, вазирликлар, ташкилот ва корхоналар тизими ўзгартирилиб, улар янги тартиб ҳаёт талаблари асосида ишламоқда. Бозор инфраструктурасини шакллантириш мақсадида банк, молия, солиқ тузилмалари янги шароитга мослаштирилди.

Миллий валютамиз — сўмни муомалага чиқариб, унинг мавқеини мустаҳкамлаш, харид қувватини кучайтириш чора-тадбирларини кўришга киришдик. Қуйи поғоналардаги ташкилот ва корхоналарга иқтисодий эркинлик бериб, уларни давлат тазйиқидан халос этиб, янги усулда ишлаш йўлига ўтдик. Иқтисодимиздаги заифликка барҳам бериш, халқ хўжалигининг кўп муҳим соҳаларида бошқа минтақа ва давлатларга қарамликдан қутулиш, яъни иқтисодий мустақилликка эришиш йўлида катта қадамлар қўйдик. Хусусан, илгари республикага олиб келинадиган маҳсулот миқдори четга чиқариладиганига нисбатан ортиқ эди. Ҳозир бу нисбат ўзгарди. Бунинг нечоғлик аҳамиятга эга экани кўпчиликка аён.

Маънавий ҳаётимизда, миллий онгимизни, сиёсий савиямизни ошириш, миллий мафкура ва тафаккурни такомиллаштириш борасида қилинган ишлар, энг муҳими, одамларнинг дунёқарашида рўй бераётган ўзгаришларни энг катта ютуғимиз деб ҳисоблаш лозим.

Ислоҳот одамлар тақдирига, онгига қандай таъсир этяпти? У одамларга нима беряпти? Бу ўзгаришлар халқимизга маъқулми, йўқми? Мана шу — фаолиятимизнинг асосий мезони бўлиши керак. Зеро, ислоҳот халқ манфаати учун қилинади. Биз вақти-вақти билан ўзимизга ана шу саволларни бериб, ишимизни таҳлил этиб туришимиз даркор.

Келажагимиз учун, эл-юртимизнинг фаровонлиги учун, мустақил давлатимизнинг тараққиёти ва истиқболи учун мана шу йўналишлардаги ишларимизни охирига етказиш муҳим аҳамият касб этади, дея таъкидлади Ислом Каримов. Бозор муносабатларига ўтиш жараёнининг навбатдаги босқичи, бу йўлдаги вазифалар хусусида гапирар эканмиз, қуйидаги муаммолар ва устивор йўналишларга алоҳида аҳамият бермоқ даркор.

Биринчи ва асосий масала — мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш борасидаги ишларни охирига етказишдан иборат.

Ислоҳотнинг асосий маъноси ва, керак бўлса, негизи бу — мулкни ҳақиқий эгасига топшириш, тадбиркорликка кенг йўл очиб беришдир.

Иккинчи муаммо ва устун йўналиш — иқтисодимиз таркибини кескин ўзгартириш, яъни хом ашё эмас, тайёр маҳсулот чиқаришга ўтиш, унинг сифати ва рақобатбардошлилигини дунё бозори талабларига жавоб берадиган ҳолга етказиш. Ана шу мақсадда юртимизга янги технология, замонавий жиҳозлар, ускуналар келтириш, ихчам, қилинган харажатни тез қоплайдиган корхоналар қуришдир. Бу хорижий сармояларга кенг йўл очиб беришни тақозо этади.

Ҳеч бир мамлакат хорижий сармояларсиз тараққиётга эришмаган. Ҳозир дунё бўйича 160 миллиард АҚШ доллари миқдоридаги чет эл сармояси айланади. Шундан бир қисмини Ўзбекистонга жалб этиш имкони борми? Бор! Биз билан ҳамкорлик қилишни истаган чет эл фирмалари, компаниялари кўп. Фақат ана шу имкониятлардан оқилона фойдаланиш керак. Инвестициялардан фойдаланиш лойиҳаларимизда мана шу инвестиция қаерга сарфланади, Мингбулоққа қанча, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводига қанча, у қандай самара беради — бари олдиндан аниқ ҳисоб-китоб қилиб чиқилади. Фақат бу борадаги ишлар кўламини кенгайтириш лозим.

Бунинг йўли эса чет эл фирмалари билан ҳамкорликда қўшма корхоналар тузишдир. Мен бу ҳақда илгари ҳам айтган эдим. Яна такрорлайман, хориж билан алоқа боғламаган корхонанинг, тадбиркорнинг келажаги йўқ. Лекин бизда шундай раҳбарлар борки, чет эллик бизнесменлар билан гаплашишни истамайди. Бундай кайфиятларга барҳам бериш вақти етди.

Учинчи муҳим вазифа — миллий пулимиз нуфузини янада мустаҳкамлаш, унинг Америка доллари, немис маркаси, япон иени каби дунёдаги обрўли валюталар билан эркин алмашувига эришмоқдир. Зеро, миллий пул кучли бўлгандагина иқтисод бақувват бўлади. Биз банклараро валюта биржасида бир миллиард АҚШ доллари айланишига эришмоғимиз даркор.

Токи, ҳар бир корхона, тадбиркор ва фуқаро истаган вақтда, истаган миқдордаги пулини эркин муомаладаги валютага ёки ишлаб топган валютасини миллий пулимизга алмаштира олиш имконига эга бўлсин.

Шуни яхши англаб олишимиз керакки, ислоҳотимизнинг тақдири, ҳаёт-мамоти, унинг самараси — халқимизнинг турмуш даражасини кўтариш, фаровон ҳаётга эришиш — ҳаммаси биринчи масалага тақалади. Яъни, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш, иқтисодий фаолият учун эркин шароит туғдириб бериш муаммосини ҳал этмай туриб кутилган натижага эришиб бўлмайди, дея таъкидлади Президент.

Вазиятга шу нуқтаи назардан баҳо берадиган бўлсак, муайян ишлар қилинганига қарамай, республикада тадбиркорлик кўнгилдагидек ривожланмаяпти. Бу йўлда қандай тўсиқлар, ечимини кутаётган муаммолар бор?

Уларни бартараф этиш учун қандай чора-тадбирлар кўриш, ҳужжатлар қабул қилиш лозим? Бугун ана шу муаммоларни муҳокама этишимиз, тадбиркорликни янги поғонага кўтариш, кенг қулоч ёйдириш йўлларини белгилаб олишимиз зарур.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосари, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг раиси В. Чжен кун тартибига қўйилган масала юзасидан маъруза қилди.

Маърузада таъкидлаб ўтилдики, шу йил 21 январда чиқарилган "Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Президент Фармонига асосан республикада тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш тизими яратилди. Бозор муносабатларини тартибга солувчи зарур ҳужжатлар қабул қилинди. 1994 йилнинг ўзида хусусийлаштиришдан 300 миллион сўмдан зиёд пул тушди. Бу 12 минг хусусий тадбиркорни, асосан, фермерларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш имконини берди. Республикада тижорат банклари, компаниялари, жамғармалари, биржалари кенг фаолият кўрсатмоқда. Ташкил этилган 1300 қўшма корхона шу йилнинг 9 ойи мобайнида 830 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Лекин хусусий тадбиркорларнинг оёққа туриб олиши, ривожланиши қийин кечмоқда. Мулк хусусийлаштирилгандан кейин уни ишга солиб юбориш жараёнида маълум тўсиқлар бор. Хусусан, бир кичик корхонани рўйхатдан ўтказиш учун бир неча идорадан рухсат олиш керак. Бунинг учун тадбиркор ойлаб вақт йўқотади. Навбат кутишлар, мансабдор шахсларнинг тўраларча муносабати, айрим ҳолларда очиқчасига таъмагирлик қилиши тадбиркорларнинг ишдан кўнглини совутмоқда, ислоҳотга, келажакка ишончини сўндирмоқда. Бундан ташқари банкда ҳисоб рақами очиш, муҳр тайёрлаш, кредит олиш, пул ўтказиш масалаларида тадбиркорларга ўгай кўз билан қараш ҳоллари мавжуд. Уларнинг солиқ идораларига топширадиган ҳисоб ҳужжатларини соддалаштириш, хом ашё билан таъминлашда давлат корхоналари билан бир хил шароит яратиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини улгуржи савдо ярмаркаларини ташкил этиш долзарб вазифалардандир.

Йиғилишда сўзга чиққан тадбиркорлар, вазирлик, бирлашма, концерн, банк ва бошқа алоқадор ташкилотлар вакиллари мавжуд муаммолар, уларни бартараф этиш йўллари хусусида фикр-мулоҳаза билдирдилар.

Бизда янги шахсий мулк эгаларига кўз олайтириш, уларга ҳавас билан эмас, аксинча, ҳасад билан қарашдек эскидан қолган ёмон одат бор, деди Ислом Каримов мажлис ниҳоясида. Айниқса, раҳбарлик лавозимида ўтирган айрим шахслар бундан воз кечиши керак. Баъзи зўравон, турли текшириш, ковковларни уюштирадиган, шунинг орқасидан манфаат топадиган таъмагир ва пораҳўр кимсаларнинг танобини тортиб қўйиш, иқтисодиётимизнинг келажаги бўлган тадбиркорларни турли тазйиқлардан ҳоли этиш даркор. Ана шунда уларнинг сафига янги-янги одамлар қўшилади.

Хом ашё сотиб, юртнинг табиий бойликларини совуриб, эл фаровонлигини ошираман дейиш — хомхаёлдан ўзга нарса эмас. Вақтинча тўкинлик мамлакат келажаги учун қимматга тушиши мумкин. Чунки бундай шароитда одамларда боқимандалик кайфияти кучаяди, меҳнатни унутади. Бойлик, фаровонлик асоси — меҳнат эканини унутмайлик.

Илгари четдан 4 миллион тонна нефть сотиб олар эдик. Ўзимизда ишлаб чиқариш ҳисобидан бу кўрсаткични йилдан-йилга камайтириб келяпмиз. У 1995 йилда 750 минг тоннага тушади. 2-3 йилда ғалла масаласида ҳам ўзимизни ўзимиз таъминлашга эришишимиз керак. Бу нафақат иқтисодий, балки катта сиёсий масаладир.

Оллоҳ таоло ҳам, сендан ҳаракат — мендан баракат деган. Мен орзу қиламанки, ҳар бир одам давлат нима берар экан деб ўтирмасдан, даромад топишга ҳаракат қилса — қимирлаб турса. Зеро, одам ўзини боқа олсагина бой бўлади. **Ҳар бир одам бой бўлса, давлат бой бўлади, ҳар бир оила обод бўлса, мамлакат обод бўлади.**

Йиғилишда республикада тадбиркорликни янада ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш борасида ўртага қўйилган масалалар қатъий ҳисобга олинди ва уларни ҳал этиш юзасидан зарур ҳужжатлар тайёрлаш кераклиги таъкидланди. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳокимликлари, тегишли вазирлик, идора, концерн, уюшма ва корхоналарнинг раҳбарларига тадбиркорликни кенгайтириш борасида амалий чора-тадбирлар кўриш вазифаси топширилди.

Мажлисда Республика Бош вазири А. Муталов қатнашди.

Аҳмад ХЎЖА.
(ЎзА).

Расмий ташриф муносабати билан

БЕЛАРУСЬ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ АЛЕКСАНДР ГРИГОРЬЕВИЧ ЛУКАШЕНКО

1954 йил 30 августда Могилёв вилоятида (Беларусь Республикаси) туғилган.

Могилёв педагогика институтини тугатиб (1975 й.), тарих ва жамиятшунослик ўқитувчиси мутахассислигини ва Беларусия қишлоқ хўжалик академиясини тугатиб (1985 й.), агросаноат ишлаб чиқариши соҳасида иқтисодчи мутахассислигини олган.

1982 йилдан бошлаб Могилев вилояти Шклов туманидаги "Ударник" жамоа хўжалиги раисининг ўринбосари, қурилиш материаллари комбинати директорининг ўринбосари, Ленин номли жамоа хўжалиги партия ташкилотининг котиби бўлиб ишлаган.

1987 йилдан бошлаб Могилёв вилояти Шклов туманидаги "Городец" давлат хўжалигининг директори бўлиб ишлаган.

1990 йилда БССР Олий Кенгаши депутатлигига сайланган.

1993 йилда Олий Кенгаш топшириғига биноан коррупцияга қарши кураш бўйича парламент комиссиясини бошқарган.

1994 йил 10 июлда Беларусь Республикасининг биринчи Президенти этиб сайланган.

Уйланган, икки фарзанди бор.

Ўзбекистон Республикаси
Ташқи ишлар вазирлиги
матбуот шўъбаси.

ЎЗБЕКИСТОН — БЕЛАРУСЬ:

ЯНГИ ИСТИҚБОЛЛАР

Бугун Беларусь Республикасининг Президенти Александр Лукашенконинг Ўзбекистонга расмий ташрифи бошланади. Шу муносабат билан мухбиримиз Беларусь Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Ўзбекистондаги мухтор вакили А. В. Коссов билан суҳбатлашди.

— Александр Васильевич, давлатингиз раҳбарининг республикамизга ташрифи арафасида мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни қандай баҳолайсиз?

— Ўз тараққиёт йўлларини танлаб олган мустақил давлатларимиз ўртасидаги муносабатлар ўзаро ҳурмат ва ҳамкорликка асосланган. 1991 йилдаёқ Тошкентда Беларуснинг доимий ваколатхонаси очилганлиги ҳар икки давлатнинг сиёсий, иқтисодий, маданий соҳалардаги алоқаларни мустаҳкамлашдан астойдил манфаатдорликларидан далолат бериб турибди. Республикангиздаги барқарор вазият, тотувлик, бозор муносабатларига сакрашларсиз, босқичма-босқич ўтилаётганлигидан барча фуқароларингиз каби беларусь миллатига мансуб кишилар ҳам мамнунлар. Улар учун Ўзбекистон ҳақиқий ватанларига айланган. Ҳозир республикангизда истиқомат қилаётган 29 минг нафардан кўпроқ беларусларга ўз тарихлари, маданиятлари, тилларини ўрганишлари учун зарур шароитлар яратилган. Тошкентда ваколатхонамиз ёрдами билан Беларусь миллий-маданий маркази ташкил этилди. Беларусь тили ўқитиладиган якшанба кунги мактаб ўқувчилари халқимизнинг урф-одатлари ва анъаналари билан ҳам танишиш имконига эгалар. Шуни айтиш керакки, Беларусда ҳам 3 минг нафардан кўпроқ ўзбек миллатига мансуб кишилар яшайди.

Ҳар икки республика ўртасида мустаҳкам иқтисодий алоқалар мавжуддир. Турли сабабларга кўра мамлакатларимиз корхоналари ўртасидаги кўп йиллар давомида чамбарчас бўлиб кетган хўжалик алоқаларида юзага келган муаммолар ҳозир ҳар икки томон учун ҳам муайян қийинчиликлар туғдиряпти. Минскдан моторлар, бошқа бутловчи қисмлар келтиришдаги қийинчиликлар сабабли Тошкент трактор заводи ишлаб чиқаришида ҳам муаммолар пайдо бўлди. Айни пайтда Беларусдаги Баранович ип-газлама, Гродно ипйигирув корхоналари пахта толаси етишмаслигидан катта қийинчиликларга дуч келяптилар. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Демак, биз ўзаро алоқаларни тиклабгина қолмасдан, уларни тубдан яхшилаш чораларини кўришимиз керак.

— Беларусь Республикаси Президенти Александр Лукашенконинг Ўзбекистонга ташрифидан ҳам жумладан шу мақсадлар кутилаётган бўлса керак?

— Албатта. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган беш тамойилга асосланган ислоҳотлар йўли республикангизда ўз самарасини кўрсатмоқда. Шу сабабли Беларусь Ўзбекистон билан иқтисодиёти барқарор ишончли шерик сифатида муносабатларни ривожлантиришдан манфаатдордир. Икки давлат раҳбари ушбу олий даражадаги учрашувда республикаларимиз ўртасидаги анъанавий дўстона муносабатларни янада юқори поғонага кўтариш, иқтисодий ва маданий алоқаларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида фикр айирбошлайдилар, қатор ҳужжатларни имзолайдилар.

Бу ташрифга катта тайёргарлик кўрилганлигини алоҳида таъкидламоқчиман. Ҳам Беларусь, ҳам Ўзбекистонда ташкил этилган ишчи гуруҳлари икки томонлама савдо-иқтисодий битим лойиҳасини тайёрлаш юзасидан кенг кўламли иш олиб бордилар. Бу ҳужжатларни тайёрлашда ҳар икки мамлакат кўпгина вазирлик ва идоралари, банклари, корхона ва ташкилотлари яқиндан иштирок этдилар. Умуман ушбу ташриф давомида имзолаш учун 18 та ҳужжат лойиҳаси тайёрлаб қўйилган. Улар жумладан, божхона соҳасида, темир йўл, ҳаво, автомобиль транспорти соҳаларида ҳамкорлик қилиш, икки томонлама солиқ солишга йўл қўймаслик, мамлакатларимиз турли вазирлик, идоралари, корхоналари ўртасида бевосита алоқаларни йўлга қўйишга таааллуқлидир.

Умуман олганда Беларусь Президенти Александр Лукашенконинг Ўзбекистонга ташрифи, унинг мамлакатингиз Президенти Ислом Каримов билан учрашувлари ҳар икки республика ўртасидаги муносабатларда янги истиқболлар очиши шубҳасиздир.

Суҳбатдош Саодат ҒАНИЕВА.

ЭРТАНГИ КУНГА КОМИЛ ИШОНЧ

Тошкент шаҳар ҳокими К. Н. Тўлаганов "Тошкент оқшоми" газетаси саволларига жавоб беради

— Козим Носирович, сўнгги пайтда Тошкентда қурилиш суръатлари ортиб бораётганлиги диққатга сазовордир. Кўз ўнгимизда янги мавзелар қад ростлаяпти, кўчалар кенгайтирилиб, обод қилинмоқда. Қурилиши тўхтаб қолган иншоотларда яна бунёдкорлик ишлари авжига чиқмоқда. Ҳозирги мураккаб шароитда улкан қурилиш ишларини кучайтиришга қандай муваффақ бўлинмоқда?

— Ҳа, сўнгги уч-тўрт ой ичида шаҳарда қурилиш ишлари ҳажмини кескин оширишга муваффақ бўлинди. Умуман, йилнинг ўн бир ойи мобайнида 1,3 миллиард сўмликка яқин капитал маблағлар ўзлаштирилди. 929 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Бу ерда гап фақат ҳажм кўрсаткичларидагина эмас, умуман капитал қурилиш масалаларига ёндошишнинг ўзи ўзгарди. Бу ўзгаришлар энг аввало шундаки, ўша қурилиши тўхтаб қолган иншоотлардаги ишларни ниҳоясига етказиш бу йилги ва келаси йилги қурилиш дастурларига киритилди. Бу тугалланмаган қурилиш ҳажмини кескин камайтириш мақсадида қилинмоқда.

Бу йил янги кўчалар қуриш ва мавжудларини таъмирлашга катта эътибор қаратилмоқда. Бу муаммо узоқ вақт давомида ҳал этилмай келинганлигини айтиш керак. Бу мақсадларга маблағлар одатда қолдиқ принципи бўйича ажратилар эди. Шаҳар ҳокимлиги йўл хўжалиги аҳволини таҳлил этиб, бу масалалар шошилинч ҳал этилиши керак, деган хулосага келди. Зеро шаҳар йўловчи транспортини янада ривожлантириш, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бевосита ана шунга боғлиқдир. Бу мақсадларга ҳам маҳаллий бюджет, ҳам корхона ва ташкилотлар, вазирлик ва идораларнинг маблағлари жалб этиляпти. Шу ҳисобга Абдулла Қодирий кўчасининг А. Тўқай кўчасидан Пушкин кўчасигача бўлган қисми кенгайтирилди. Уни Ҳамза кўчасигача бўлган қисмини ҳам кенгайтириш ишлари олиб борилмоқда. Бу ишларни 1995 йилнинг биринчи чорагида ниҳоясига етказиш кўзда тутилган. Фарғона йўли иккинчи ярмини Зебо Шамсуддинова кўчасидан "Рисовий" бозоригача бўлган қисмида кенгайтириш ишлари бошланди. Шунингдек, Уйғур кўчасини ҳам кенгайтириш ишлари давом эттириляпти.

Бу масалаларнинг ҳал этилиши шаҳар марказий кўчаларида транспорт барча турлари қатновини қисман камайтириш, йўловчилар вақтини, шунингдек ёнилғининг маълум қисмини тежаш имконини беради.

(Давоми 2-бетда).

ЭРТАНГИ КУНГА КОМИЛ ИШОНЧ

(Боши 1-бетда).

Шаҳар ҳокимлиги энг янги технологиялардан қўлланилган ҳолда замонавий йўллар, шу жумладан остинма-устун йўллар қуриш, йўл қопламалари сифати ва пишиқлигини ошириш масалалари билан бевосита шуғулланиш пайти келди, деб ҳисоблайди. Биз бу жуда катта молия маблағлар, моддий ресурсларни талаб этишини яхши тушунамиз. Лекин бу сарф-харажатлар вақти келиб қопланишига ишончимиз комил.

Шаҳар ҳокимлиги Тошкентдаги корхона ва ташкилотлар ёрдамида 1994—1995 йилларда хориждан келтирилган жиҳозлар ўрнатилган "Иссиқ нон" дўконлари бўлган 25 та кичик нонвойхона қуришга қарор қилди. Уларнинг 10 таси шу йил охиригача ишга туширилади. Қолганларини эса келгуси йил биринчи чорагида фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда. Бундай нонвойхоналар Тошкент трактор заводи турар жой мавзесида, Дўмбрободда, Юнусободнинг 4-даҳасида, "Водник" мавзесида, Сирғали кўчасида ва бошқа жойларда қурилмоқда.

Шаҳар ва туманлар ҳокимликлари фаолиятида "Маҳалла" дастурини бажаришга муҳим ўрин ажратилмоқда. Бу дастур тасдиқлангандан ўтган тўрт йилу тўққиз ой мобайнида маҳаллаларда 369 километр узунликда газ, 92 километрдан кўпроқ узунликда ичимлик суви, 309 километр узунликда оқава сув тармоқлари қурилди, 315 километрдан кўпроқ узунликда ташқи ёритиш тармоқлари капитал таъмирланди. 35 минг 870 та квартира телефонлаштирилди. Бошқа ободонлаштириш ишлари ҳам амалга оширилди. Ҳозирги пайтда 1995 йилда барча мавжуд турар жой мавзеларини газлаштиришни туғаллаш дастури ишлаб чиқилган. Шу мақсадда "Тошгаз"та келгуси йилда 30 километрдан кўпроқ узунликда кўча газ тармоқларини қўшимча равишда қуриш топшириғи берилган.

1995 йилда касалхоналар ва қатор бошқа соғлиқни сақлаш муассасаларини таъмирлаш, бир қанча туманлардаги умумий таълим мактабларида сузиш ҳавзалари қуриш чора-тадбирлари белгилаб чиқилди.

Хорижий фирмалар иштирокида Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси ҳудудида ноёб иншоотлар қурилиши бошлаб юборилган. Бу ерда АҚВА (сув) боғи қурилиши бошланган. Кўнгилочар "Диснейлэнд", бошқа ноёб иншоотлар қурилиши лойиҳалаштирилмоқда.

Янги автомат телефон станциялари қуриш, мавжудларини замонавий жиҳозлардан фойдаланган ҳолда таъмирлаш чоралари кўриляпти. Ҳукумат 40 минг номерли автомат телефон станцияларини таъмирлаш ва станциялараро алоқаларни яхшилашга кредит ажратди.

— Қурилиш режаларида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори асосида Тошкентнинг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод қилишга алоҳида эътибор берилиши ҳам шубҳасиздир...

— Эски шаҳарни қайта қуриш ва обод қилиш масаласи узоқ йиллар давомида маҳаллий ҳокимият идораларида кўп марта муҳокама этилиб келинган эди. Афсуски, турли сабабларга кўра бу иш ўзининг мантиқий ечимини топмай ётган эди.

Биз Ўзбекистон Республикаси Президенти ва ҳукуматимизга Эски шаҳарни қайта қуриш ва обод этиш тўғрисидаги таклифимизни қўллаб-қувватлаб, бу ҳақда махсус қарор қабул қилганликлари учун миннатдорчилик билдирамиз. Ушбу ҳужжатда шаҳар ҳокимлигига 1994-1995 йилларда Сағбон, Қорасарой, Форобий, Чимбой — Чиғатой ва Бобожонов кўчаларини кенгайтириш ҳамда обод қилиш билан боғлиқ ишларни бажариш топширилган. Ҳозирги кунда шаҳар ҳокимлиги, унинг тегишли хизматлари "Тошкентқурилиш" корпорацияси бўлинмалари ва бошқа бу ишга дахлдор вазирлик, идора, концернлар 1995 йил дастлабки кунларидан бошлаб белгиланган қурилиш дастурини бажаришга киришиш учун тайёргарлик ишлари билан машғуллар. Жумладан нураб кетган, яшашга яроқсиз уйлар аниқлаб чиқилди. Бу бузиладиган уйларда истиқомат қилаётган оилаларга янги 1350 та квартира ва шахсий иморатлар қуришга салкам 250 та ер майдони керак экан. Лекин бу масалада газетхонларнинг, айниқса эски шаҳарликларнинг эътиборини бир нарсага қаратмоқчиман. Президентимизнинг "Янги уйни қурмай туриб, эскисини бузма" нақлига амал қилган ҳолда биз Эски шаҳардаги яшашга яроқсиз уйларни бузишдан аввал янги замонавий лойиҳалар асосида, барча қулайликларга эга бўлган шинам уйларни қуриб битказамиз. Ҳар бир оила, ана шу турар жойларга кўчиб ўтгандан сўнггина кўчаларни кенгайтириш ишларини бажаришга киришамиз. Янги квартиралар қуриш учун керак бўладиган капитал маблағлар ва моддий ресурслар ҳажмлари белгилаб чиқилди. Бу ўринда шуни таъкидлаш кераккки, ушбу мақсадлар учун керак бўладиган капитал маблағларнинг 50 фоизини республика ҳукумати ажратмоқда. Қолган 50 фоиз маблағни шаҳар ҳокимлиги маҳаллий бюджет ҳисобидан қоплайди.

Ҳукумат қарорида 1994—1995 йилларда Сағбон, Қорасарой, Форобий, Чимбой — Чиғатой кўчалари бўйлаб троллейбус линиялари ўтказиш кўзда тутилган.

Бу Эски шаҳарни қайта қуриш ва обод қилиш режаларининг биринчи навбатида кўзда тутилган ишлардир. Ушбу ишлар тугалланиши билан иккинчи навбатдаги ишларга киришилади, кўчалар бўйлаб янги замонавий кўркам бинолар қад ростлай бошлайди.

— Таҳририятимиз шаҳар йўловчи транспорти муаммолари юзасидан муштарийлардан жуда кўп хатлар олади. Бизга шаҳар ҳокимлиги ушбу тармоқ ишини тубдан яхшилаш учун қатъий ва таъсирчан чоралар кўраётгани ҳам яхши маълум. Шаҳар жамоат транспортини ривожлантиришнинг яқин истиқболлари ҳақида гапириб берсангиз.

— Шаҳар ҳокимлиги ҳам йўловчи транспорти иши юзасидан кўплаб шикоят ва аризалар олади. Бу масалалар 1994 йилда республика ҳукумати томонидан бир неча бор кўриб чиқилди. Йўловчи транспорти корхоналари ишлаб чиқариш-техника ва моддий негизини мустаҳкамлаш юзасидан шаҳарга ёрдам кўрсатилмоқда. Шаҳар ҳокимлиги йўловчи транспорти хизматидан барча тошкентликлар фойдаланишларини, меҳнат унумдорлиги ҳам, ҳамшаҳарларимизнинг кайфиятлари ҳам кўп жиҳатдан транспортнинг аниқ-пухта ишлашига боғлиқлигини яхши билади. Бу муаммонинг муҳимлигини ҳисобга олган ҳолда биз шаҳар хўжалиги барча хизматлари ва транспорт ташкилотлари билан биргаликда аҳолига транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш юзасидан биринчи галдаги вазифаларни белгилаб олдик. Трамвай-троллейбус ва автобус корхоналари моддий негизини мустаҳкамлаш, барча ходимлар, шу жумладан, ҳайдовчилар ва таъмирловчилар масъулиятини ошириш, транспорт корхоналарини ходимлар билан мустаҳкамлаш масаласини ҳал этиш шулар жумласидандир.

Бугунги кунда белгилаган режаларимизнинг қандай амалга оширилганлигига айрим якунлар чиқариш, 1995 йилги вазифаларга қисқача тўхталсак бўлади. Шаҳар йўловчи трнаспорти марказий бошқарув идораси, айрим сарой ва деполар раҳбарлари янгиланди. Шаҳар ҳокимлиги "Тошшаҳарйўловчитранс" уюшмасига эҳтиёт қисмлар харид қилиш учун валюта маблағлари ажратди. Ҳозир 400 нафар ёш ҳайдовчилик касбини ўрганмоқда.

Кўрилаётган чоралар натижасида сўнгги ойларда йўналишларга чиқаётган машиналар сони ҳам, қатновлар ҳам кўпайди.

Албатта кўп йиллар, айниқса охирги 4-5 йил давомида тўпланиб қолган муаммолар ечимини топиш учун ҳам вақт, ҳам маблағ керак. Бугунги кунда ҳам биз шаҳарда транспорт муаммоси ҳал этилди, дея олмаймиз. Бироқ ҳокимлик яқин келажакда шаҳар аҳолиси ва меҳмонларига транспорт хизмати кўрсатишни тубдан яхшилашга биринчи даражали аҳамият беради. Бунда ишнинг сифат кўрсаткичларини яхшилаш, транспорт ходимлари масъулиятини оширишга алоҳида эътибор қаратилади. Чунки янги йўллар қуриш, автобус, трамвай ва троллейбуслар харид қилиш мумкин. Бироқ, транспорт хизмати кўрсатиш сифати тубдан яхшиланмаса, ижобий ўзгаришларга эришиш қийин.

Режаларимизда асосий урғу электр транспортини ривожлантиришга берилмоқда. Биз шу йил охиригача яна 20 километрдан кўпроқ масофада троллейбуслар қатновини йўлга қўямиз. 10 километр узунликдаги трамвай йўллари капитал таъмирланади.

1995 йилда эса электр транспортини янада ривожлантириш мақсадида биринчи навбатда 28 та подстанция қурилади. Бу келгуси йилда Ниёзов, Х. Асомов, Фарғона йўли кўчалари бўйлаб троллейбуслар қатновини, умуман шаҳримиз электр транспортини бетўхтов ишлашини кафолатлайди. 1995 йилда қўшимча 50 километр узунликдаги транспорт йўлларини таъмирлаш ҳам мўлжалланган.

Метро қурилишини жадаллаштириш мақсадида ҳокимлик 1994 йилда маҳаллий бюджетдан 30 миллион сўм маблағ ажратди. 1995 йилда ҳам метро қурилиши давом эттирилади.

—Ҳозирги пайтда Тошкентда кўпгина қўшма корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Сўнгги пайтда қайси хорижий фирмалар ўзаро фойдали алоқаларни ўрнатишга қизиқиш билдирмоқдалар?

— Бугунги кунда Тошкент шаҳрида 400 тадан кўпроқ қўшма корхона рўйхатга олинган. Шу йилнинг 9 ойи мобайнида улар томонидан 590 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди ва хизмат турлари кўрсатилди. Бу ўтган йилги кўрсаткичлардан анча юқоридир. Қўшма корхоналар экспортга деярли 9 миллион АҚШ доллари миқдорида маҳсулот етказиб бердилар. Айни пайтда 60 миллион АҚШ доллари миқдорида бутловчи қисмлар, машина-ускуналар импорт қилинди. Ўзбекистон — Италия "Италфуд", "Ўзбекитал", "Совпластитал ва Сонья", Ўзбекистон — Россия "Агроинвест" каби қўшма корхоналар муваффақиятли фаолият кўрсатмоқдалар.

Шу йилнинг ўзида 294 та қўшма корхона рўйхатга олинди. Бу чет эллик фирмалар Ўзбекистон ва унинг пойтахти Тошкентга катта қизиқиш билан қараётганликларидан далолат бермоқда.

Шаҳар ҳокимлиги ҳузурида Тошкент халқаро тижорат маркази, корхоналарни рўйхатдан ўтказиш ва савдо шохобчаларини ҳисобга олиш бўйича бошқарма каби ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда. Улар хорижий сармоядорларга энг қулай шароитларни яратиб бериш чораларини кўрмоқдалар. Кўчмас мулк ким ошди савдолари, узоқ муддатга ер майдонларини ижарага бериш шулар жумласидандир. Тижорат маркази хорижлик сармоядорларга қўшма корхоналар ташкил этиш учун шериклар танлаш, Ўзбекистон қонунчилиги юзасидан маслаҳатлар бериш, чет эл фирмалари маҳсулотлари кўргазмасини ўтказиш каби кенг хизмат турларини кўрсатмоқда.

Яқиндагина "Тошкентқурилиш" корпорацияси ва шаҳар ҳокимлиги Туркиянинг "Айсель Инш. Таахҳют ве Тиж. А. Ш." фирмаси билан Тошкентда ғоят кўркам уй-жойларни биргаликда қуриш юзасидан битим имзолади. Бу уйлар асосан чет эллик фуқароларга сотилади.

Ана шундай уйлар ҳозирнинг ўзида Бобур кўчасида қурилмоқда. Кўпгина шаҳарликларнинг уй-жой муаммоси ўткир бўлиб турган пайтда бизнинг чет эллик фуқароларга сотиш учун уй қуришимиз ажаблантириши мумкин. Лекин бунинг ўз мантиқи бор. Маҳаллий бюджетдаги маблағлар шаҳримизнинг энг муҳим муаммоларини ҳал этиш учун жуда кам. Бу муаммоларни яқин йиллар ичида ҳал этиш учун эса шаҳар ҳокимлиги маблағ ишлаб топиши керак. Шу сабабли ҳокимлик қонуний ҳолда шаҳар ғазнасини тўлдиришнинг ҳамма имкониятларини излаяпти.

Бугунги кунда биз Малайзиянинг "Седжати" компанияси билан "Тошкент" меҳмонхонасини тубдан таъмирлаш ва жиҳозлаш юзасидан музокаралар олиб бормоқдамиз. Музокаралар муваффақиятли якунланса биз меҳмонхонани компанияга узоқ муддат фойдаланиши учун ижарага берамиз. Бу ҳам шаҳар ғазнасини тўлдириш йўлларидан биридир.

Ҳокимлик Буюк Британиянинг "Александр ва Александр" компаниясига Тошкентда умумжаҳон савдо маркази қуришга ижозат берди. Бундай мисоллар кундан-кунга кўпайиб боряпти.

Хорижий сармоядорларни жалб этиш мақсадида ҳозирги пайтда ҳокимликда "Тошуйжойсоцинвест" фирмасини ташкил этиш масаласи ўрганиляпти.

— Тошкент мустақил Ўзбекистон пойтахтидир. Шаҳарда янги элчихоналар, халқаро ташкилотлар, чет эл компания ва фирмаларининг ваколатхоналари очилмоқда. Ҳокимлик Тошкентнинг халқаро дипломатия, иқтисодиёт, маданият маркази сифатидаги мақомини ошириш учун қандай чоралар кўриляпти?

— Биз энг аввало бу элчихона, ваколатхоналарни жойлаштириш учун бинолар топиш, улар қурилишига ер майдонлари ажратиш чораларини кўряпмиз. Янги қурилган бинолар келгусида ижарага берилади. Шаҳар ҳокимлиги Тошкентнинг экспорт қобилиятини ошириш дастурини ишлаб чиққан ва уни изчил амалга оширмоқда. 1995 йилнинг биринчи ярмида биз улгуржи-чакана ярмарка ўтказишни мўлжалламоқдамиз. Фикримизча, бу тадбир узилиб қолган иқтисодий алоқаларни тиклашга хизмат қилиши керак.

Шаҳарда янги меҳмонхоналар қуриш ва мавжудларини таъмирлашга катта эътибор берилиши бежиз эмас. Бу билан биз хорижий сармоядорларга ҳамма қулай шароитларни яратиб бериш чораларини кўряпмиз. Мақсадимиз — чет эл тадбиркорлари, сармоядорлари билан ўзаро фойдали асосда иқтисодий савдо алоқаларини янада ривожлантиришдир.

Биз қўшма корхоналар ташкил этиш, чет эл сармояларини жалб этиш учун ҳали кўп иш қилиниши керак эканлигини биламиз. Шаҳарда жаҳон бозорида рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқарадиган корхоналар оз эмас. Лекин уларнинг бу маҳсулоти яхши реклама қилинмайди. Тадбиркорларимизга ташқи иқтисодий фаолият кўрсатиш тажрибаси ҳам етишмайди. Шу сабабли кўпинча хорижда бизнинг имкониятларимизни яхши билишмайди. Чет эллик ишбилармонларни корхоналаримизнинг имкониятларидан хабардор қилишимиз зарур. Бу уларга маблағларини энг яхши самара берадиган мақсадларга сарфлаш имконини беради.

— Кўп ўтмай, республика Олий Мажлиси ва маҳаллий Кенгашларга илк бор кўппартиявийлик асосида сайловлар бўлиб ўтади. Мамлакатимиз ҳаётидаги бу жуда катта воқеа арафасида Тошкент шаҳри сайловчиларига қандай тилаклар билдирмоқчисиз.

— Энг аввало ҳаммага мустаҳкам саломатлик, бахт-саодат, тинчлик ва осойишталик тиламоқчиман. Шунингдек, шаҳарнинг балоғатга етган аҳолиси сайловларда ўз фуқаролик бурчларини ҳис этган ҳолда фаол иштирок этишларини ҳам хоҳлардим. Бу билан улар ёш мустақил Ўзбекистон келажагини белгилаш масъулиятини зиммаларига олган бўлардилар. Шу тариқа биз жаҳон ҳамжамиятига ҳуқуқий демократик давлат қуриш учун қайси йўлдан бораётганлигимизни намоён этамиз.

Аёлларимиз кияётган кийимларнинг тури мингдан зиёд бўлса ҳам, аммо уларнинг ҳар бирининг ўзига хос жилваси бор. Ҳозирги кунда шаҳримиздаги кўплаб кичик, қўшма корхоналарда тайёрланаётган халқ истеъмоли буюмлари хорижликларникидан қолишмайдиган бўлиб қолди. Айниқса ўзбек-хитой қўшма корхонаси "Ўзмеда"нинг маҳсулотларига фақат шаҳримиздагина эмас, балки бутун республикамиздагилар иштиёқманд. Сиз суратда кўриб турган Ойша Мустафоева мана шу қўшма корхонанинг ёш ва илғор тикувчиларидан саналади.

Козим Ўлмасов олган суратлар.

25 декабрь—сайловлар куни

МОҲИЯТИ БИЛАН ПРОФЕССИОНАЛ ПАРЛАМЕНТ

Олий Мажлис — республикада қонун чиқарувчи ҳокимиятни амалга оширувчи олий давлат вакиллик органидир. У Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ ўз ваколатига берилган ҳар қандай масалани муҳокамага қабул қилиш ҳуқуқига эга.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бир палатали органдир.

Олий Мажлис ҳудудий бир мандатли сайлов округлари бўйича кўп партиявийлик асосида сайланадиган 250 нафар депутатдан иборат.

Олий Мажлис фаолиятининг доимий ва самарали бўлиши унинг сессиялари, Олий Мажлис Кенгаши, Олий Мажлис қўмиталар ва комиссиялари ҳамда депутатларнинг иши билан таъминланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ваколат муддати беш йилдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Олий Мажлис сайлангунга қадар Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида Олий Мажлисга берилган барча ваколатларни амалга ошириб келди. Айниқса, қонун чиқарувчилик фаолиятини амалга ошириш борасида жуда катта ва самарали ишларни амалга оширди.

Маълумки, ҳокимият ва қонун бир-бирисиз мавжуд бўла олмайди. Ҳуқуқий давлат жуда кўп қонунларга эга бўлишни тақозо этади ва улар давлат, жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар ҳамда фуқаролар фаолиятининг ҳуқуқий асосини ташкил қилиши лозим. Бунинг учун қонун етарли даражада обрў-эътиборли, ғоят мукаммал бўлиши зарур. Жамият қонун яратиш жараёнининг ўзида рўй берган бузилишни бартараф этиши, қонунчилик фаолиятида демократиялашни таъминлаши, қонунга муносабатни ўзгартириши, ҳуқуқий нормаларга нисбатан инкорчилик муносабатини қоралаб, уларни ҳурматлаш анъаналарини ишлаб чиқиши ва ривожлантириши зарур.

Қонуннинг, айниқса, Конституция (Асосий Қонун)нинг ҳамма нарсадан устун туриши — ҳуқуқий давлатнинг моҳияти мана шундадир. Мустақил ҳуқуқий давлатни шакллантириш — катта, жуда муҳим ишдир. Кенг миқёсда ҳуқуқий ислоҳотни ўтказиш керак. У жамият ҳаётининг барча соҳаларида қонуннинг устунлигини таъминлашга, халқ ҳокимиятини ривожлантириш негизида ҳуқуқ-тартиботни сақлаш механизмини кучайтиришга даъват этилгандир. Бунда Олий ҳокимият органининг республика қонунлари ролини оширишга қаратилган қонун чиқариш фаолиятини яхшилаш муҳим аҳамият касб этади.

Ҳуқуқий ислоҳотнинг асосий мақсадларидан бири — қонунчиликни хўжалик юритишнинг янги шароитлари, жамият ҳаётини инсонпарварлаштириш ва демократиялаштириш нуқтаи назаридан бутунлай қайта кўриб чиқиш, кодификациялаш ва тартибга солишдир. Бунда Конституцияда ва партия ҳужжатларида таъкидланганидек, шахснинг ҳуқуқий муҳофазасига, фуқароларнинг сиёсий, ижтимоий ҳуқуқларини ва эркинликларини амалга ошириш кафолатларини мустаҳкамлашга биринчи даражали аҳамият берилади. Айни пайтда ҳар бир фуқаронинг ўз меҳнат жамоаси, давлат ва умуман жамият олдидаги масъулиятини ошириш зарур.

Бу борада Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўз ваколат муддати давомида ўзининг қатор сессияларида кўплаб қонунлар қабул қилди. 1992 йил 8 декабрда мустақил Ўзбекистон Республикасининг биринчи Конституцияси Олий Кенгаш депутатлари томонидан [illegible] билан қабул қилинди.

Олий Кенгашнинг навбатдаги ва навбатдан ташқари сессияларида ҳам қатор муҳим қонун лойиҳалари муҳокама қилинди ва қабул қилинди. "Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида"ги, "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги, "Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида"ги қонунлар ана шулар жумласидан.

Табиийки, Олий Кенгаш ва келгусида Олий Мажлис томонидан уларнинг сессияларида қабул қилинган ва қабул қилинадиган қонунларнинг умри боқий бўлиши, улар кўп йиллар давомида қўшимча ва ўзгартиришлар киритила бермасдан ишлаши учун, қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш учун юқори малакали мутахассислар лозимдир. Аммо бу ҳолатда ҳам қонунчилик органида ва унинг қўмиталарида қонун лойиҳаларини асосли ва малакали муҳокама қилиш учун ҳуқуқ мутахассислари кўпроқ бўлиши зарур.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, Олий Мажлис депутатлари таркиби анча янгиланади. Унга кўрсатилган ва рўйхатга олинган номзодлар орасида ҳуқуқшунослар, иқтисодчилар кўпчиликни ташкил этиши, профессор, юристлар, олимлар, фан ва маданият арбоблари, турли соҳа мутахассислари борлиги қувонарлидир.

Олий Мажлис депутатлигига сайланган халқ вакиллари Республикамиз олдида турган барча ҳуқуқий муаммоларни малакали ва ижобий ҳал қила оладилар деган умиддамиз.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, Ўзбекистон Республикасининг 1978 йилги Конституциясига нисбатан 1992 йилги Конституциясида Олий давлат вакиллик органи бўлган Олий Мажлиснинг мутлоқ ваколатлари, қонун яратувчилик вазифалари ҳамда Олий Мажлис Раисининг ваколатлари анча кенгайганлигининг батафсил баён этилиши ҳамда аниқ белгилаб қўйилиши жуда муҳимдир. Бунда Президентимиз Ислом Каримовнинг "Республика парламенти қонун яратувчилик фаолияти билан фаол шуғулланмоқдаки, у ёш мустақил давлатнинг шаклланишини ҳуқуқий жиҳатдан ҳар томонлама таъминлашга қаратилгандир" деган фикри мавжуд ҳақиқатни ифодалайди. Олий Мажлис ўз моҳияти билан профессионал парламент бўлиши билан бирга Конституция ва қонунларда унинг зиммасига юкланган ваколатларни малакали бажаради деб ишонамиз.

Абдувоҳит ВАҲОБОВ,
юридик фанлари номзоди, доцент.

Бугун Тошкент метроси қурилишида

ЯНАДА ҚУЛАЙ БЎЛАДИ

Тошкент метрополитени ишга тушганига 17 йил бўлди. Бу энг қулай транспорт дастлаб кунига 120 минг йўловчи ташиган бўлса бугунга келиб бу рақам бир неча баравардан ошиб кетди. Метронинг афзаллиги шундаки, у ҳаракат хавфсизлиги, тезкорлиги, бир маромда ҳаракати билан бошқа транспорт воситаларидан ажралиб туради. Бу ерда ишнинг ҳадисини олган, масъулиятини ҳис қиладиган, юқори малакали, ўз касбининг усталари меҳнат қилишади.

Чиндан ҳам Тошкент метроси катта ижобий ишларни амалга оширмоқда. Чунки метроси бор шаҳарга муносабат ҳам бошқачароқ бўлади. Унинг тарбиявий воситасини инкор этиб бўлмайди. Масалан йўловчиларни автобус, трамвай, троллейбусларда юриш-туришини кўрингу метрода юришига қаранг. Бекатларда папирос чиқиндилари-ю, писта пўчоқлари сочилиб ётади. Метро бекатларида эса, саранжом - саришталик, орасталик ҳукм суради.

Тошкент метрополитени ўз фаолияти давомида режалар ҳам доим ошириб бажарилмоқда. Бир неча марта тармоқ корхоналари ўртасида ва республикада карвонбошилик қилиб келди. Ўн икки йилдан буён муттасил Ўзбекистоннинг транспорт корхоналари орасида биринчиликни қўлдан бермай пешқадамлик қилмоқда. Ўтган йили ер ости поездлари 146 миллион йўловчининг узоғини яқин қилди. Бир йилда 12 миллион киловатт-соат электр қувватини тежаган Тошкент метроси кўп жиҳатлари билан бошқа метроларга ўхшайди. Лекин айрим афзалликлари билан фарқ қилади. Масалан, бир километр йўл учун маблағларнинг сарфланишига ва йўналишга нисбатан ишловчилар сони анча кам. Бунга автомат усулига ўтиш, технология ҳамда техник янгиликларнинг жорий қилиниши натижасида эришилди.

Тошкент метроси камол топмоқда. Ўтган йилда тез суръатлар билан ишлаб, 11 миллион 640 минг сўмлик ишлар бажарилди. Қурилиш - тиклаш ишларининг ўзи учун 8 миллион 354 минг сўм ўзлаштирилди. Илгариги иқтисодий алоқалар узилганлиги оқибатида, энг мураккаб вазиятда ишлашга тўғри келяпти. Метрополитенда ишлатиладиган 90 фоиз маҳсулот бошқа жойлардан келтирилади.

Вужудга келган мураккаб шароитни ҳисобга олиб Тошкент метрочилари ички имкониятлардан фойдаланишга алоҳида эътиборни қаратмоқдалар. Улар республикамиздаги йирик саноат корхоналари ёрдамида 150 хилдан ортиқ эҳтиёт қисмлар тайёрлашни йўлга қўйдилар. Шартномалар асосида мураккаб деталларни Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси, "Технолог" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси, агрегат, Тошкент тракторсозлик ва бошқа қатор заводлар тайёрлаб беришяпти. Йўловчиларга қулайликлар яратиш ва хизмат кўрсатиш маданиятини оширишнинг йўлларини излаш давом этмоқда. Масалан, Юнусобод йўналиши, яъни Лоҳутий бекатидан бошланиб Турғун Мирзаев номли жамоа хўжалиги ҳудудигача бўлган йўлдаги қурилиш бир маромда кетяпти. Юнусобод йўлининг Лоҳутий бекатидан Жанубий темир йўл вокзалигача давом эттиришнинг техник иқтисодий ҳужжатлари қайта кўриб чиқиб тасдиқланди. Бу йўналишда хизмат қиладиган электр депоси қурилиши учун Турғун Мирзаев номли жамоа хўжалиги ҳудудидан 7 гектар ер ажратилган.

Чилонзор йўналишини Қорасув даҳаси орқали Трактор заводигача, Ўзбекистон йўналишини Қорақамиш, Қўйлиқ, "Роҳат" кўлигача, Юнусобод йўналишини эса "Сирғали" даҳасигача олиб боришнинг бош режаси ҳам тайёрлаб қўйилган.

Юнусобод йўлининг қурилиши ҳозирги мавжуд Алишер Навоий — "Пахтакор" бекатларига ўтиш бекати қаторига яна Амир Темур — Юнус Ражабий, Ойбек — Лоҳутий ўтиш бекатлари ҳам қўшилади.

Кўриб турибсизки, яқин йиллар ичида аҳолига қулай транспорт ҳалқаси вужудга келади ва йўловчилар шаҳарнинг бир томондан иккинчи томонига осонгина қатнай оладиган бўладилар.

Нормуҳаммад МИРЗАЕВ.

Тадбиркорга омад ёр

"ПАРИЗОД" ХАРИДОРЛАРИ

Жамият раиси Шуҳрат Акромов билан суҳбатимиз бозор иқтисодиёти шароитларида тадбиркорлик билан иш юритишдан бошланди.

— Муаммоларимиз бор, албатта. Лекин ҳамма гап уларни енга билишда, — дейди у. — Ҳозир қайси корхонада йўқ дейсиз бунақа муаммолар. Уларни санаб ўтириш билан иш битмайди. Ахир бекорга ҳам тадбиркорлик, ишбилармонлик ҳақида гапирмаяпмизда. Замон шуни талаб қиляпти, ҳозир бизга шунақа кишилар керак. Узоққа бормай, ўзимиздан бир-иккита мисол келтирай. Хом ашё танқислигидан қутулиш учун елиб-югурамиз. Эндигина масалани ижобий ҳал этдик, деб турсак яна бошқа муҳим иш чиқиб қолади.

Йил давомида корхонада анча-мунча олға қараб ўсиш бўлди. Буларни маҳсулот турларининг ортишида, сифатида, режаларнинг босқичма-босқич бажарилишида ҳам кўриш мумкин. Сўзимиз исботи учун баъзи бир рақамларни келтирмоқчимиз. Масалан, октябрь ойида бу ерда 6 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, ноябрь ойида бу кўрсаткич 200 минг сўмга ошди. Режа 10 фоиз ортиғи билан бажарилди.

Корхонадаги яна бир муҳим янгилик — унинг очиқ типдаги ҳиссадорлик жамиятига айланганида бўлди. Янги усул корхона ишлаб чиқаришига сезиларли таъсир кўрсатди. Агар илгарилари "Паризод"да фақат эркаклар кўйлаклари тикилган бўлса, энди бу ерда эркаклар учун плаш-пальтолар, аёлларга мўлжалланган турли-туман кофталар, болалар кўйлаклари тикиладиган бўлди.

Ўз навбатида бу ўзгаришлар корхонада яна бир янги замонавий мода буюмлари тайёрлаш цехини очишни тақозо этди. Октябрь ойида иш бошлаган 30 кишилик бу цех айни кунларда тўла қувват билан ишламоқда. Жамоага моҳир тикувчи Замира Абдусаматова бошчилик қиляпти.

Янги усул шарофати билан ишчиларнинг ойлик маоши ортди, ижтимоий ҳимояси яхшиланди. Энг эътиборлиси, уларнинг меҳнатга бўлган муносабати ўзгарди. Лўнда қилиб айтганда, ишчи корхонанинг ҳақиқий хўжайинига айланди.

Корхонада маҳсулот танқислиги масаласи ҳам барҳам топди. Россия шаҳарлари ўртасида тузилган шартномалар бузилавергач, уларнинг кўплари билан алоқа узиб қўйилди. Қолаверса, узоқ ўлкалардан келтириладиган материаллар баҳоси ой сайин ошиб бориши ҳам бу йўлда кескин чоралар кўришни талаб этди. Ёрдамга Тошкент, Андижон, Бухоро ип-газлама ва тўқимачилик комбинатлари келишди. Бу вилоят ва шаҳарлардан эҳтиёжга яраша газламалар олинадиган бўлди. Наманган ва Марғилон шойи комбинатлари эса корхонани ипакли матолар билан таъминлади. Натижада 3- ва 4-тикув цехларида зўр-базўр юриб турган иш жадаллашди, унумдорлик ортди. Цех бошлиқлари Тамара Маҳмудова, Татьяна Кисляковаларнинг масъулияти ошди.

Яширишга ҳожат йўқ. Илгарилари корхона маҳсулотларининг сифати ҳақида унинг номига нда-сонда бўлса-да харидорлардан шикоят мактублари келиб турарди. Ҳиссадорлик жамиятига ўтиб ишлаш туфайли бундай мактубларга чек қўйилди. Чунки янги усулнинг биринчи талаби ҳам сифат масаласига қаратилган эди. Ҳозир корхонадан чиқаётган маҳсулотлар жаҳон андозалари даражасига етгулик. Шунинг учун "Паризод"нинг маҳсулотлари тобора харидоргир бўлиб боряпти.

— Ҳали қиладиган ишларимиз кўп, — дейди Шуҳрат Исломович сўзини давом эттириб. — Олдимизда янги-янги режалар турибди. Биринчи навбатда йилни яхши якунлаб олишимиз керак. Ҳозир барча кучимизни шунга қаратганмиз. Гарчи режамиз 47 миллион 25 минг сўмлик маҳсулот тайёрлаш бўлса-да, бу кўрсаткични ортиғи билан бажаришни мўлжаллаб турибмиз.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

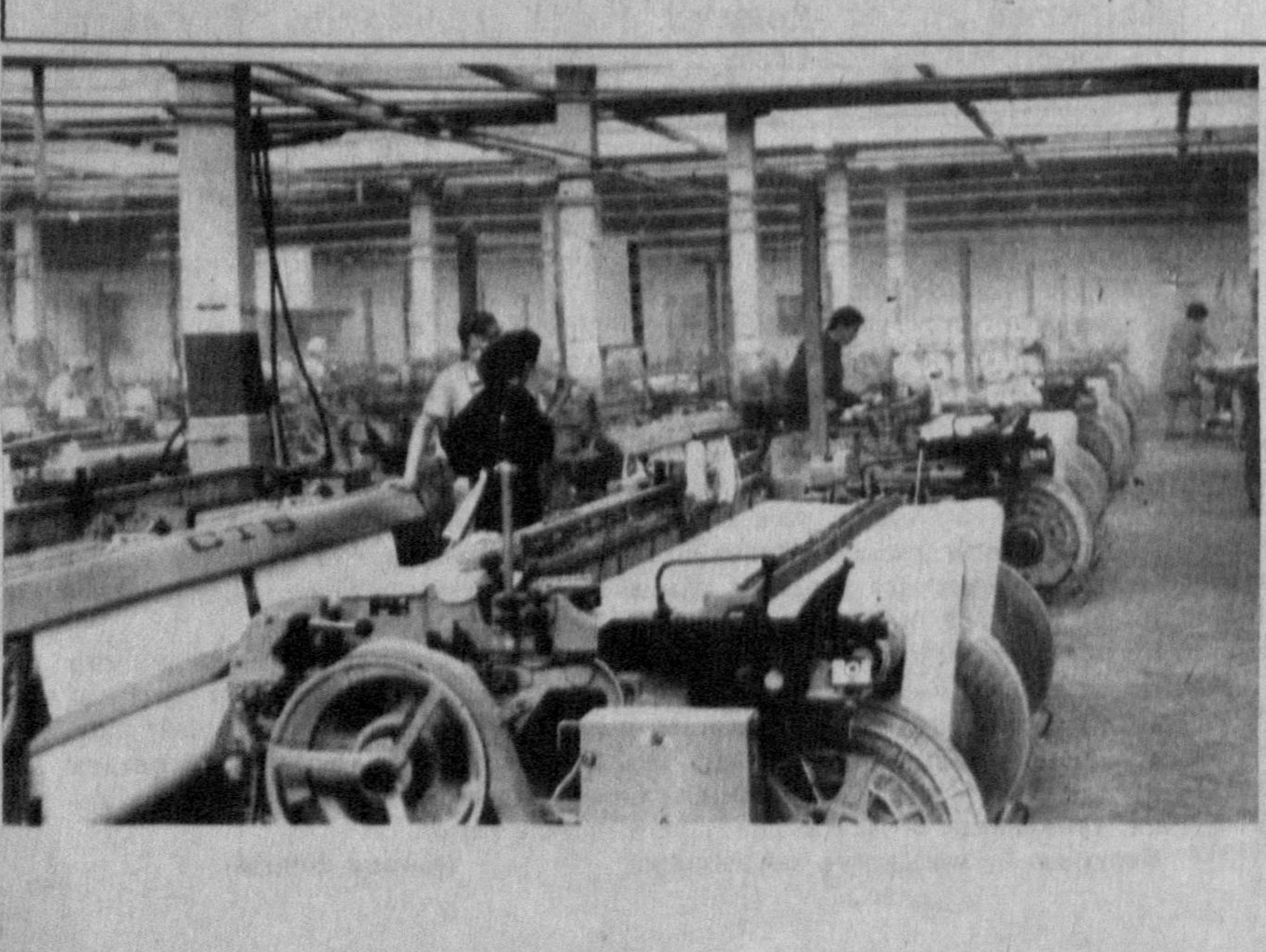

"Тошкент тўқимачилик комбинати" ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1-тўқув цехига СТБ шовқинсиз тўқув дастгоҳлари ўрнатилгандан сўнг хом сурп тўқиб чиқариш ҳажми бирмунча ортди. Ишчилар ҳам бу дастгоҳлардан узлуксиз ишлатиш борасида тинмай изланишлар олиб боришмоқда.

СУРАТДА: 1-тўқув цехида.

Одобнома

Кишининг бошига кулфат тушганда, огир кунларида ёрдам бериш, қўлидан келган яхшилигини аямаслик инсонга хос бўлган фазилатдир. Яхшилик бахт келтиради, деган гап бор. Бахт тушунчаси бу ўринда ўзининг қилган хатти-ҳаракатидан ўзи маънавий қониқиш олишдан иборат маъносини беради. Яхшиликнинг тагида таъма ётмаслиги керак. У беғараз ва беғубор бўлсагина яхшиликдир. Шунинг учун халқимизда бировга яхшилик қилсанг яшир, биров яхшилик қилса мақтовини ошир, деган нақл бор.

Фалсафий мушоҳадалар

ЯШИРАДИГАН ВА ОШИРАДИГАН МАҚТОВ

Тўгри, ҳаётда шундай одамлар ҳам борки, улар бошқалар менга яхшилик қилаяпти, мен эса уларга жавоб қайтаришим шарт эмас дейдилар. Оқибатда бора-бора худбин бўла бошлайдилар. Шунинг учун қандай одамга яхшилик қилишингни бир дақиқа ўйлаб кўриш лозим. Кўр-кўрона яхшилик ёмонликни туғдириши мумкин. Яхшилик яхшиликка хизмат қилиши, ёмонликка йўл очмаслиги зарур.

Яхшилик қилиш ҳисси ёшликдан бошланади. Болаларни ўзгаларга меҳрибонлик қилиш, ғам-ташвишларга шерик бўлиш, улар учун қайғуриш руҳида тарбиялаш муҳим аҳамиятга молик. Чунки ҳаётда қувонч ҳам, ташвиш ҳам бирга юради. Бола буни кичикликдан билиб бориши керак. Кимки, шунга ўрганмаса, худбин бўлиб ўсади.

Эрта туриб кўчага чиқар экансиз, одамлар ичига ўзингизни урасиз. Кимдир бемалол теварак-атрофни томоша қилиб кетаяпти, кимдир аллақандай хаёлларга чўмган ҳолда ўзини сизга уриб юборади-да, узр сўрашни ҳам унутиб, ўтиб кетади. Унинг хаёлпарастлигидан таъсирланиб, мийиғида кулиб қўясиз. "Тез ёрдам" машинаси қулоқни қоматга келтириб, ўтиб кетади. Кимнингдир ҳаётини сақлаб қолиш учун шошилаяпти, деб ўйлаб қўясиз. Уларни кузатар экансиз, сиз ҳам уларнинг бири, жамиятнинг бир парчаси эканингиз хаёлингизга келади. Кўкрагингизда ураётган юрак уларнинг кўкрагида ҳам қалқиб турибди, бутун жамият юраги ураяпти. Демак, атрофингиздаги воқеа ва ҳодисаларга лоқайд қарамаслигингиз, уларнинг қувонч ва ташвишларига шерик бўлишингиз керак. Чунки бир жамиятда яшаб туриб, ундан ташқарида бўлиш мумкин эмас. Шунга кўра истаган дақиқаларда кишиларга ёрдам беришга шошилган одамнинг қадрига етасиз. Бу фуқаровий бурч дейилади.

Қаҳратон қишда ўз йўлида кетаётган йўловчи анҳорга тушиб кетган болани қутқариб, кимлигини айтмай кетиб қолса, бутунлай бегона киши йўлда мазаси қочиб қолган қарияни касалхонага олиб бориб, унга ўз қонидан бериб, ўзини танитмай кетса... Бу сингари воқеалар кўплаб учраб туради. Бундай олижаноб кишилар турли касбда, таниш ёки нотаниш, катта ё кичик. Улар оз бўлса-да ҳаётда учраб туради. Бу учрашув изсиз йўқолмайди, бир-биримизга бўлган меҳримизни оширади, қалбимизни иситади, ўзаро тарбиялайди. Шунинг учун ҳам қалби қуёш, бағри кенг, сахий кишиларга нисбатан "офтобдек оламни ўзига қаратади" деган иборани ишлатадилар.

Хуллас, одамларга яхшилик қилиш, меҳрибон бўлиш, улар бахти учун жон фидойилик — энг олий қувончдир. Бусиз ахлоқий гўзаллик бўлмайди. "Яхши кишилар тақдири орқали оламни кўраман", деган эди давримизнинг буюк ёзувчиси Чингиз Айтматов. Дарҳақиқат, яхшилар елкасида туради, бу ёруғ олам.

Фозилжон ИСМОИЛОВ,
фалсафа фанлари доктори.

Инсонийлик фазилатлари

МЕҲМОН ОТАДАН УЛУҒ

Меҳмондўстлик, меҳмоннавозлик биз ўзбекларнинг азалий одатимиз. Уйимизда йўлпашша учса, чойимизга чўп тушса, мусичалар дон талашса ёки зағизғон сайраса ҳам меҳмон кутамиз. Азиз меҳмонларга "Уйимизнинг тўри, дилимизнинг қўри сизларники" деймиз.

Меҳмондорчилик ва меҳмондўстлик халқимизнинг тарихида узоқ замонлардан бери энг олижаноб инсоний анъаналардан бири бўлиб, давом этиб келмоқда. Кишилик жамияти бор экан, шундай бўлиб қолишига ҳеч бир шубҳамиз йўқ. Жамоа билан ўтказиладиган турли маросим, йиғин, тўй-томоша кабиларнинг ҳаммаси турли шаклдаги меҳмондорчилик кўринишларини ўз ичига олади.

Ўзбек халқ эртакларидан бирида айтилишича Рустам исмли йигит ов қилиб юриб адашибди. У кўп юрса ҳам мўл юриб, қоронғу тушганда бир қишлоққа етиб борибди. "Хайр, бир кеча мусофирга қўноқ топилар" деб жадал илгарилабди. Бундай қараса дарё бўйида бир нуроний отахон ўтирган эмишлар. Рустам у кишига яқин келиб, салом берибди. Отахон ўрнидан туриб: "Келинг меҳмон, қадамингизга ҳасанот", дебдилар. "Йўлда адашиб қолдим. Мусофирга қўноқ топилармикан?" — деб сўрабди. "Полвон ўглим ҳеч тортинманг, "меҳмон отадан улуг", дейдилар, бир кеча минг кеча бўлармиди, бугун бизникида қоласиз", дебдилар отахон.

"Навоий ва чўпон" эртагида ҳикоя қилинишича, Навоий Самарқанд мадрасасини тамомлаб, от-уловсиз, пиёда ўз саройига кетаётиб, тоғ тепасида бир чўпонни учратади. У Навоийни таниб қолиб, дарров белбоғидан иккита нон олиб чиқариб, уни сут-қаймоқ билан меҳмон қилади.

Айни шундай меҳмондўстликда меҳмон олдига қўйилган ноз-неъматлар назарда тутилмайди, балки уй эгаси томонидан меҳмоннинг меҳмондўстлик қоидаларига кўра қанчалик самимий, ҳурмат билан кутиб олиниши назарда тутилади. Айниқса, мана шу йўсиндаги меҳмондўстлик жуда қадимий бўлиб, халқимиз ҳаётига чуқур сингиб кетган.

Ўтмишда ҳам, ҳозирда ҳам ҳар бир ўзбек хонадонида қандай шароит ва вазиятда яшаётганлигидан қатъи назар ҳамма вақт меҳмон кутиш одат бўлиб қолган. Шунинг учун ҳам хонадондаги кексалар, айниқса аёллар оила аъзоларини тасодифий келиб қоладиган меҳмоннинг кўнглини олиш, уни хурсанд қилмоқ учун энг яхши ва шинам уй-рўзғор буюмлари, асбобларини, энг тансиқ озиқ-овқатларни меҳмонга атаб, авайлаб-асрашлари лозимлигини доимо таъкидлаб келганлар. Ҳозир ҳам бу удумга амал қиладилар.

Меҳмондўстликнинг тарбия воситаси сифатидаги дастлабки қадамларидан бири — меҳмон ва мезбон сифатида ҳар иккала томоннинг юксак инсоний одоб қоидаларига амал қилишликларидир.

Меҳмон келадиган уйда ҳаммаёқ саранжом-саришта, супурилган, сидирилган, катта-ю-кичик оҳорли кийимларни кийиб ясанган бўлишади. Ҳамманинг вақти чоғ, тилидан бол томади. Меҳмоннинг олдида болаларга қаттиқ гапирилмайди, ножўя ишлар қилинмайди, ҳақорат сўзлари тилга олинмайди.

Меҳмон кутишда ҳамма оила аъзолари, баъзан, қўшнилар ҳам бевосита иштирок этадилар. Болалар меҳмондўстлик қоидаларига оид талабларни амалда кўриб, билиб бажарсалар, оила улуғлари уларни меҳмондўстлик қоидаларига ўргатиб борадилар.

"Дурадгорнинг ўгли" эртагида ўрдага шошиб кетаётган дурадгор уйидаги меҳмонлар билан қандай муомала қилиш зарурлигини ўглига тайинлаб, шундай дейди:

— Ўглим, менинг қачон қайтишим номаълум бўлиб турибди. Балки бугун, эрта қайтмасман. Меҳмонларга яхши қараб тур. Ўринларидан туришлари билан жойларни йиғиштир, юз-қўлларни ювгани сув бер, тоза сочиқ тутқаз, сўнг салом бериб, яхши ётиб-турганликларини сўра. Сут-қаймоқ билан нонушта бер. Керак бўлса, отларига ем бер. Хуллас, ҳурматларини жойига қўй. Башарти бугун кетишадиган бўлиб қолишса, мендан дуо айт, келолмаслигимни сабабини айтиб узр сўра. Кутишмай кетса, кузатиб бор. Кўз илгамайдиган бўлгунча орқаларидан қараб тур...

Қадимий ёзма ёдгорликлар, муборак ҳадису шарифларда ҳам меҳмондўстлик, меҳмонни ҳурмат қилиш хусусида қимматли фикрлар баён қилинган.

Меҳмон ўз ризқи билан келади, дейди донишманд халқимиз. Шундай экан кўнгилни кенг тутайлик. Уйимиздан меҳмон қадами узилмасин!

Мирза Анвар КАРИМОВ.

Бобосининг келтирган совғалари набираларнинг қувончига қувонч қўшмоғи шубҳасиздир. Шунинг учун уларнинг кўзлари боболарининг йўлида бўлади.

"Ойнаи жаҳон" қаршисидаги ўйлар

"МАҲОБҲОРАТ"НИ КЎРИБ

"Ойнаи жаҳон" орқали қарийб икки йил давомида ҳафтанинг ҳар якшанба куни мунтазам намойиш этиб борилган "Маҳобҳорат" кўп қисмли видеофильми ниҳоясига етди. Бу давр ичида Останкино телеканали орқали мексикалик киносанъаткорларининг икки фильми, яъни "Бойлар ҳам йиғлайди" ҳамда "Оддий Мария" кўп қисмли бадиий фильмлари ўз ниҳоясига етиб, учинчи фильм "Шаддод Роза" намойиши ҳам бошланди. Аммо "Маҳобҳорат" борасида "Қачон тугар экан" деб юрган телетомошабинлар фильм тугагач нимасинидир йўқотиб қўйган одам каби каловланиб қолганларини ҳам яшириб бўлмайди. Чунки бу фильм ҳаёт фалсафаси, инсон қалбининг сир-асрорлари, моҳиятини ўрганишга қизиққан ҳар бир томошабинни ўзига беихтиёр ром этиб қўяди.

Маълумки, ўзбек кино санъати мухлислари ҳинд бадиий фильмларини севиб томоша қилишади. Аммо бундай фильмларнинг ҳеч бири "Маҳобҳорат" фильмичалик ҳинд халқининг ўзига хос томонларини очиб беролмайди.

Ҳинд халқ достони бўлмиш "Маҳобҳорат" эрамиздан аввалги асрларда яратилган бўлиб, у "Рамаяна", "Панчатантра", "Мегхадута", "Шакунтала" каби достонлар қаторида ноёб халқ оғзаки ижоди намунаси сифатида юксак қадрланади. Чунки бу достонда ҳинд халқининг асрлар давомида шаклланган урф-одатлари, эътиқоди, яшаш тарзи, дунёқараши, қолаверса миллий хусусиятлари ўз тажассумини топган. Аммо достон шуниси билангина қадрли эмас, унда умуминсоний қадриятлар бўлмиш она ватанга, инсонга муҳаббат, дўстлик, адолат, мардлик, меҳр-оқибат, жасурлик, ваъдага вафо, садоқат, қадр-қиммат, ҳалол яшашга интилиш, ҳаромдан хазар, халқ осойишталигини таъминлаш каби фазилатлар улуғланиши бу дурдона асарнинг дунё миқёсида эътибор топишига хизмат қилган.

Фильм марказида Хастинапур салтанатида ҳукм сураётган Куру сулоласининг асрлар давомидаги кечмиши туради. Гарчи унда қаҳрамонлар тақдири ниҳоятда мураккаб, оғир, ачинарли бўлса-да, томошабин уларнинг ҳаётига ҳавас қилади, улардай мард, вафодор, бирсўзли, бир марта бериладиган умрни қадрловчи каби ижобий хислатларга эга бўлишни орзу қилади.

Асарда инсон қадри бениҳоя устун қўйилади. Бунга мисол тариқасида валиаҳд Гангазоданинг мурувватини айтиш мумкин. Унинг отаси бўлган шоҳ навниҳол қизни севиб қолади. Аммо қиз "Мендан туғилган фарзанд тахт меросхўри бўлишига ваъда берсангиз, сизга турмушга чиқишга розиман" дейди. Буни эшитган валиаҳд ота кўнгли дея тахт меросхўрлигидан воз кечади, уйланмасликка қасам ичади. Отасининг уйланишига розилик беради ва ўзидан ҳам ёш қизни "она" дейдиган бўлади. Фильмнинг бошқа қисмида эса Ганхар шоҳининг қизига совчи келади, аммо шоҳнинг катта ўгли Шакуни бўлажак куёвнинг туғма кўр эканлиги учун бундай никоҳга розилик бермайди. Шунда қиз совчилар ўтирган хонага чиқиб, бўлажак куёвнинг басирлиги унинг айби эмаслигини айтади ва унга турмушга чиқишга розилигини билдириб, ўз кўзларини бир умрга парча мато билан боғлайди, сунъий кўрга айланади. Бу — ўз манфаатидан кўра ўзга манфаатини устун қўйиш каби олижаноб фазилатдир.

Видеофильмнинг ҳаяжонли нуқталаридан бири қимор ўйини саҳнасидир. Шоҳ Панду тўсатдан вафот этгач, тахтга унинг кўзи ожиз акаси Дхритрожтр ўтиради ва укасининг беш ўгли улғайгач уларнинг тўнгичи бўлган Юдхиштрга тахтни бўшатиб беришни ваъда қилади. Аммо кўзи ожиз шоҳнинг ҳам икки ўгли бор эди, улар гўдаклик чоғидаёқ пандузодаларнинг иккинчиси бўлган Бхимни ҳийла билан ухлатиб, сувга ташлаб юборишади. Тахт учун кураш, амакиваччалар ўртасидаги ўзаро адоват ана шу воқеадан бошланган эди.

Амакиваччалар улғайгач тахт учун кураш янада кучаяди. Шунда шоҳ Дхритрожтрнинг катта ўгли Дурёдхон пандузодаларга қўшин тортиб жанг қилиши ёки қимор ўйнаб тахт ворислигига эга бўлишни таклиф этади. Пандузодалар халқ қони тўкилишидан қўрқиб жанг майдонини эмас, балки қимор ўйинини чор-ночор танлашади. Аммо улар биринчи ўйиндаёқ ютқазиб қўйишади. Шунда тўнгич пандузода Юдхиштр аламига чидай олмай ўз жуфти ҳалоли Драупандини ҳам қиморга тикиб, уни ҳам бой бериб қўйганини билмай қолади.

Иккинчи қимор ўйинида яна пандузодаларнинг омади чопмайди, улар бу сафар мағлублик шартига кўра 12 йил бадарғалик ва бир йил узлатни бўйниларига олиб ўрмонга кириб кетишади. Беш шаҳзода ғарибликда кун кечира бошлашади. Қиморда белгиланган муддатнинг сўнгги йили улар исмларини яшириб бошқа бир салтанатга хизматга ёлланишади. Бу ерда ҳам сарой аҳли кўз ўнгида гўзал Драупандига зуғум қилинади. Бу сафар ҳам Юдхиштр тишини тишига қўйиб чидашга мажбур бўлади. Чунки салгина ортиқча ҳаракат ака-укаларининг аслида ким эканликларини билдириб қўйиши, 12 йиллик дарбадарликни шаҳзодалар қайтадан адо этишга маҳкум этилишлари аниқ эди. Бундай метин иродага эга бўлиш учун инсон жисми темирдан ясалса ҳам камлик қилар. Аммо шундай бўлса ҳам беш ака-ука қимор ўйини нақадар қабиҳлик, ифлос иш эканига амин бўладилар ва уни энди минбаъд ўйнамасликка қарор қиладилар.

Адабий асар қаҳрамони хоҳ у яхши инсон бўлсин, хоҳ ёмон, ўқувчи ёки томошабин унга инсон нуқтаи назаридан қараши лозим. Зеро қаҳрамонларни ижобий ва салбий гуруҳларга бўлишнинг ўзи ақлдан эмас. Хоҳлаймизми-йўқми, Абдулла Қодирийнинг "Ўтган кунлар" романидаги Кумушбибини заҳарлаган Зайнабнинг ҳам ҳамма қатори инсон эканини, ўз қадр-қимматини ҳимоя қилиб шундай ишга қўл урганини тан олишга мажбурмиз. "Маҳобҳорат"да ҳам худди шундай. Шоҳ Дхритрожтр икки ўт орасида қолади: бир томонда меросхўр жиянларига берган ваъдаси, иккинчи томонда фарзанди Дурёдхонни тахт вориси сифатида кўриш орзуси уни қийнайди. Дурёдхон ҳам томошабинда ўзига нисбатан нафрат ҳиссини уйғотади. У умрининг охиригача пандузодалар билан курашиб келди. Лекин у ўлимга тик борувчи жасур жангчи ҳам эди. Отаси ўзи ўтирган тахтни амакиваччаларига қўш қўллаб бериб юборишига шаҳзода сифатида қараб туролмасди. Анг ҳокими Карн-чи? Карн Дурёдхоннинг барча ишлари инсофсизлик эканини билса-да, унга монелик қилолмасди. Чунки у дўсти учун жонини ҳам беришга тайёр экани ҳақида қасам ичган ва бу қасамига хиёнат қилолмасди. Карн дўстлик бурчини ҳамма нарсадан устун қўйди. Қолаверса у Хастинапур салтанатидаги икки ўткиркўз камонбознинг бири бўлгани учун, иккинчи камонбоз — пандузода Аржунга курашсиз осонликча жой бўшатиб, иккинчи ўринга ўтишни ўзига эп кўрмади. Дўстга садоқат ҳамда йигитлик гурури унинг бошига етди. Бу учала қаҳрамонни тақдирнинг чигал ўйинлари ўз домига тортди.

Асар сўнгида адолат қарор топади. Пандузода беш ака-ука Хастинапур салтанатига эга бўлишади. Аммо бу давлат уларга осонлик билан келмаганини, хатолар, янглишишлардан чиқарилган хулосалар эвазига, ғам-алам, сабр-тоқат, тўкилган қон эвазига, беш ака-ука бирлашиб иш тутгани учун келганини чуқур ҳис этишади. Ҳаёт фақат яхши кунлардан иборат эмаслигига, адолатга кураш орқалигина эришиш мумкинлигига қатъий амин бўлишади. Видеофильм томошабинларни ҳам ана шу мулоҳазаларга беихтиёр ошно этади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

Одами эрсанг...

ШАРҚОНА ОДОБИМИЗГА ХОС БЎЛСИН

Халқаро Оила йили якунланаётган шу кунларда таҳририятимизга оилалардаги кечинмалар, юзага келган турмуш муаммолари, шарқона одоб-ахлоқ ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилган мактублар келиб тушди. Эътиборингизга улардан айримларини ҳавола этяпмиз.

БИРИНЧИ МАКТУБ

"Ҳурматли таҳририят! Мен сизларга бир масала бўйича мурожаат этяпман. У ҳам бўлса, ҳанузгача ҳаётда ҳамроҳ топганим йўқ. Кутубхоначи, котиба, сотувчи вазифаларида ишлаб келаяпман. Уйда эса кийим тикаман. Болалигимда III гуруҳ ногирони берилиб қолган. Ҳозир эса ҳеч нарсадан камчилигим йўқ. Бу хатни ёзишга мажбур этган нарса фарзандга бўлган меҳрдир. Жиянларимни кўрганимда мен ҳам қачон ўгил-қизли бўлар эканман, деб ўйлайман. Келинойим мендан тўрт ёш кичик бўлишига қарамай, яқинда икки фарзандлик бўлди. Катта синглим ҳам икки боланинг онаси. Дугонам—ёлгиз она. У ҳозир болалари билан зерикиш нималигини билмай яшаб келяпти. Аммо мен бундай ҳолга йўл қўймайман. Минг шукрки, ота-онам ўзларига яраша маҳаллада обрўга эгалар. Мен улар тарбиясида ўсганманми, шулар изидан боришим керак. Истардимки, аёлларимиз ҳеч қачон фарзандга зор бўлиб ўтмасинлар.

Жиззахлик МАТЛУБАХОН".

ИККИНЧИ МАКТУБ

"Яқинда биз яшаетган кексалар уйига бир аёл келиб қолди. Мен худди ўз онамдек у кишининг олдига бориб, анча суҳбатлашдим ва кимингиз бор, деб сўрадим. Шунда онахон кўзларида ёш билан Тошкентда яшаши, бир ўгли ва қизи оиласи билан туришини айтди. 82 ёшни қаршилаган Тошхон аяга 5 хонаси бор бўлган ҳовлига сиғмай қолгани жуда ачинарлидир. Қизи ҳам уни уйига қўймабди. Фарзандлари бўла туриб шундай аҳволга тушиб қолган аёлнинг мунғайиб, ўгил-қизларининг келиб йўқлашини кутиб ўтиришини кўрган ҳар қандай киши изтиробга тушиши табиий.

Бизнинг миллатимиз азалдан инсонпарвар, халқпарварлиги билан оламга машҳурдир. Наҳотки, бугунги кунга келиб, тунларни бедор ўтказган, бир бурда нонни ўзи емай, ўгил-қизларига улашган оналаримизни шундай ҳолга солиб қўйсак! Маҳалла-кўй, жамоатчилик уларни тартибга чақириб қўйишлари керак, деб ўйлайман.

Абдулла ҲАЙИТОВ,
Оҳангарон шаҳридаги
қариялар уйида
яшовчи II гуруҳ ногирони".

Келтирилган бу икки мактуб билан танишиб чиққан киши асло бефарқ қолмайди. Оила энг муқаддас маскан экан, бу жойда ўз қадр-қимматини топган миллий ва маънавий қадриятларимизни улуғлаш, ёшларимизни ана шу руҳда тарбиялаш ҳам фарз, ҳам қарздир. Шуниси ҳам борки, бир оилада йиллар давомида шажарадан-шажарага ўтиб, барқарорлашиб бораётган одатлар ва удумларни бошқасига тадбиқ этиб бўлмайди. Аммо инсоний фазилатлар, оила соҳибларининг намунали тарбияси фарзандлар камолотига албатта ижобий таъсирини кўрсатади. Бизга хат йўллаган Матлубахон ҳаётга теран кўз билан қараётгани яққол сезилиб турибди. У фарзанд — ҳаёт чироғи, умр мазмуни эканлигини яхши билади. Ота-онаси ва турмушдан олган энг яхши хислатларни келажагимиз бўлган ўғил-қизларимиз онгига сингдириш ниятида. Шу мақсадда ҳаётдан ўз ўрнини топиб меҳнат қиляпти, фикр юритяпти. Бундан албатта қувонмоқ керак.

Лекин иккинчи мактубда тилга олинган воқеа одамни ўйлантириб қўяди. Кимдир фарзанднинг тирноғига зор, яна кимдир дилозор фарзанддан безор, деб шунга айтсалар керак-да. Мактубда ёзилишича, Тошхон аянинг ўғли ошпаз бўлиб ишлайди. Наҳотки, унинг оиласидан орттириб, бир пайтлар оқ сут бериб вояга етказган онасининг қорнини тўйғазишга қурби етмаса? Ёки муштипар аёлга ширин сўз айтишга қодир эмасми?

Давлатимизга раҳмат. Ёлғиз, боқувчиси бўлмаган кексалар, ногиронлар учун барча шарт-шароитларни яратиб бермоқда. Қариялар уйларига борсангиз, бу ерларда яшаётган одамлар ҳеч нарсадан қийналишмаётганининг гувоҳи бўласиз. Бироқ, суҳбат чоғида улар фарзанд меҳрига ташна эканликлари яққол сезилади. Мард, олижаноб, оқибатли фарзандлар ҳеч қачон ўз ота-оналарини қариялар уйига ташлаб қўймайдилар.

Шавкат САЪДИЕВ.

Ҳикмат — бир ҳовуч олтин

ЭНГ КАТТА ЯХШИЛИК — ТАБАССУМ

("Китоб адаб ассағир ва адаб алкабир"дан)

• Ҳеч бир ақл чорасизлик ва тадбир билан тенг эмас, ҳеч бир порсоийлик ва парҳезкорлик худбинлик ёки гуноҳ эмас. Ҳеч бир мағрурлик хушхулқлик белгиси эмасдур.

• Энг катта яхшилик инсонларга совғалар қилиш, ожизларга ёрдам бериш, дўстларга муҳаббатли бўлиш ва табассум билан муомала қилишдир.

• Ширин ва ёқимли сўз яхшиликнинг энг юқори чўққиларидир. Мисоли бемор даволанишни билади, аммо ўзи истаган таомни емагунча даво топмайди.

• Жувонмард ўзининг очиққўллиги, саҳийлиги билан эл-юрт орасида муҳтарамдир.

• Ҳар бир қилган ишингизда ўзгалар учун яхшилик бўлмаса, афсус ва пушаймон қилган яхшироқдир.

• Дунёдаги ҳеч бир шодлик дўсту ёрлар суҳбатига арзимайди. Дўсту ёрларни йўқотишдан ортиқроқ бахтсизлик бўлмайди.

• Инсонларга яхшилик қилишга астойдил ҳаракат қилинг, токи қилган яхшилигингиз ўзингизга кўпроқ яхшиликлар олиб келсин.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ
таржимаси.

Эътиборли таклиф

ДИЛДАН ҚУВОНИШСИН

Яқинда Мустақиллик майдони яқинида жойлашган "Нодирабегим" кинотеатрига кирган эдик. Мақсад кино кўришгина эмас, балки архитектура жиҳатлари, залларнинг жиҳозларини томоша қилиш ҳам эди. Чунки биз бу маданият маскани республикадаги энг ажойиб кинотеатрларидан бири деб эшитган эдик.

Афсусланадиган жойи шундаки, кино давомида бир гуруҳ ёшлар папирос чекиб, писта чақиб, оёқларини олдинги ўриндиққа қўйиб олганча ўтиришди. Ўзаро гап-сўзлар, кулгулар ҳам асло тинмади.

Мен ўн беш йилдан бери қўшни Қозоғистон Республикасининг пойтахти Алмати шаҳрида яшайман. Бизда бунга ўхшаш ҳолатлар умуман йўқ даражада. Кинога кираётган ёшлар фильмни доб билан томоша қилишади. Республикаларимиз ўз мустақиллигини қўлга киритиб, пойтахтимизга хориждан меҳмонлар келишаётган экан, бундай масканларда ҳам тартиб ўрнатиш вақти келди, деб ўйлайман. Шу ўринда ир таклифим бор. Шаҳардаги халқ таълими бўлимлари ва ўқув юртларида меҳнат қилаётган тарбиячилардан иборат гуруҳлар ташкил этилиб, улар вақти-вақти билан кинотеатрларга рейдлар уюштириб туришса яхши самара беради. Токи Тошкентга узоқ-яқиндан келаётган одамлар бу сўлим гўшадаги тартиб-интизом, ёшлар тарбиясини кўриб чин дилдан қувонсинлар.

Абдурасул АҲМАДАЛИЕВ,
Алмати шаҳри.

Ҳозирги кунда болалар боғчаларида тарбияланаётган кичкинтойларга ноанъанавий усулларда сабоқ бериш яхши самара беряпти. Бунда миллий удумларимиз, урф-одатларимиз, болалар қалбига чуқур сингдирилмоқда. Шайхонтоҳур туманидаги 140-болалар боғчасида олиб борилаётган ишлар диққатга сазовордир.

Эътиборли томони шундаки, ҳар бир гуруҳга кираверишда тарбияланувчиларни ахлоқ-одобга, миллий ва маънавий қадриятларимизни улуғлашга ундовчи бурчаклар ташкил этилган. Уларда хонадонларимизда фойдаланилаётган хонтахта, кўрпача, [illegible]тиқ, идиш-товоқлар ва бошқа қатор миллий жиҳозлар ўрин олган. Кўрпачалар ва сўзаналарни қизлар ўз қўллари билан тикканлар. Булардан "Бешик тўйи", "Она ва бола", "Оила" каби ўйинларни

Суратли ахборот

ЭРТАЛАБКИ САЛОМДАН БОШЛАНАДИ

ўтказишда фойдаланилади. Бу ерда ҳатто бешик ва беланчакларни ҳам кўриш мумкин.

Яқинда ушбу масканда ташкил этилган "Ўзбекона хонадон ҳовлиси" мавзусидаги очиқ машғулот эртак тарзида ўтказилди. Боғча опа сўзлаб берган эртак давомида болалар ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган урф-одатлар, ахлоқ-одоб намуналари билан танишдилар. Воқеалар жуда табиий безатилган супа, унинг ёнида қурилган тандир, тўр қовоқда сайраб турган беданадан тортиб, лампа шишагача бўлган ҳовлида ўтди. Эртак асосида кичкинтойлар меҳнат қилиб топилган нон ширин, пул қадрли бўлишини билиб олдилар. Қизлар эса машғулот давомида меҳмон кутиш, дастурхон безаш, хамир қориб нон ясаш сирларини ўрганишди. Булардан ташқари "Бойланди", "Санамай санаб ол, она-бошини танлаб ол" каби ўйинлар ўйналиб, турли қўшиқ-лапарлар ижро этилди. Тарбиячилардан Фарида Аҳмедова, Шоира Саидова, мусиқа раҳбари Ҳакима Мирзаевалар боғчада тарбияланаётган болалар ҳар томонлама етук, ахлоқ-одобли бўлиб камол топишлари учун бор куч-ғайратларини аяшмаётир.

Ҳа, айтмоқчи яна бир диққатга молик томони шундаки, ҳар куни эрталаб ушбу кичкинтойлар масканидаги завқли-шавқли ҳаёт болаларнинг эрталабки саломи билан бошланади...

Дония ЗОКИРОВА.

СУРАТДА: болалар билан ахлоқ-одобга оид мавзуда машғулот ўтказилаётган пайт акс эттирилган.
Козим Ўлмасов олган сурат.

Дил тубидан

ИҚБОЛИМИЗНИ КЎРИНГ, УСТОЗ

Собиқ синфдошлар ҳар ойда бир марта учрашиб, оилавий аҳволимиздан хабардор бўлиб турамиз. Бу гал дийдорлашув сув иншооти мутахассиси Абдуғаффор Мўминов хонадонида бўлди. Шунда келаси йили мактабни тугатганимизга 40 йил тўлиши, иложи бўлса устозларимизни таклиф этишни мақсад қилдик.

Мираҳмад дўстимиз "Домламиз Ҳусан акани кўрдим, улар мени зўрға танидилар, анча кексайиб қолибдилар, аммо гапиришлари ҳали сиз билан биздан яхшироқ", деди.

Унинг шу гапи сабаб бўлдию, устозимиз билан кўришиш нияти туғилди. Пойтахтимиздаги Чақар маҳалласига бордик. Суриштирганимизда Ҳусан ака эмас, Фазлиддин домла деб, уйларини кўрсатиб қўйишди. Ҳусан ака деб тилга оладиган домламиз асли ҳужжатларида Фазлиддин экан.

Оддий хонадонга киришимиз билан устоз истиқболимизга пешвоз чиқдилар. Ҳаяжонланиб кетдик. Негаки 94 ёш ҳазилакам ёш эмас, балки кексаликнинг пишган даври. Умуман устозимизга ҳавас қилдик. Қани биз ҳам шу ёшга етсак.

Авжи иккинчи жаҳон уруши тугаган оғир йили. Мактаб бўсағасига қадам қўйиб боришимиз, ўқитувчи-устозларимиз бизни илиқ кутиб олишлари, Охунбобоев номли 45-ўрта мактабни ҳаш-паш дегунча тугатиб, жонажон илм маскани билан хайрлашиш дақиқалари бизга оғир бўлган. Чунки Фазлиддин Ҳусаинов каби меҳри дарё устозларимизнинг сабоқлари ҳали-ҳануз қулоғимиздан кетмагандай.

Бошланғич таълимни Фазлиддин домладан олганмиз. Улар ҳар бир ҳарф, бўғин, жумлаларни худди эртакдек, оддий сўзларда тушунтириб берардилар. Шунинг учун ўн йил давомида она тили ва адабиётидан ҳеч қийналмадик. Равон ўқирдик.

Мана, устозимиз ҳозирги мустақилликнинг муборак кунларида табаррук ёшни қаршилабдилар. У кишининг рафиқаси Кимёхон Муталова ҳам тарбиячи бўлиб, ўз умрларини хушчақчақлик билан ўтказмоқдалар. Уларнинг фарзандлари Абдуғаффор, Баҳодир, Зайниддин, Эътиборхон, Мухтасархон, Маъмурахонлар олий маълумотли, ҳур, озод республикамиз равнақи учун ҳалол меҳнат қилишмоқда. 26 невара, 26 чевара хонадонга йиғилса, худди катта тўйхонани эслатади. Болалар шовқини, ўйин-кулги авжига чиқади.

Устоз таълим берган мактабда турли йилларда сабоқ олган кўплаб шогирдлар ҳозирда йирик олимлар, машҳур кишилар бўлиб, келажаги порлоқ бўлган жамиятимиз тараққиётига ўз ҳиссаларини қўшиб бормоқдалар. Академик Восил Қобилов, ижодкорлардан Маннон Ғани, Ҳаким Назир, Ўзбекистон халқ артисти Эргаш Каримов, иқтидорли қаламкаш Искандар Раҳмонлар шулар жумласидандир.

Кексалик гаштини сураётган устозимиз келажаги буюк давлатимиз истиқболини, шогирдлар бахтини ўз кўзлари билан кўришларини чин кўнглимиздан истаб қоламиз.

Омон САЙДАМИНОВ,
муаллим.

Суратли ахборот

"МЕҲРГА ТЎЛСИН ҚАЛБЛАР"

Акмал Икромов тумани ҳокимлиги ташаббуси билан Абдулла Қаҳҳор номли маданият уйида "Меҳрга тўлсин қалблар" номли кеча бўлиб ўтди. Унда туман ҳокими Осимхон Алихўжаев ҳар бир ногиронга озиқ-овқат маҳсулотларидан иборат совғалар топширди. Кеча давомида "Меҳрибонлик" жамиятининг туман бўлими раиси Ахтем Алимов, шоира Мушарраф Зайнутдиновалар табриклаб сўзга чиқишди. Тантанали маросимнинг бадиий қисмида тумандаги 394-"Ором" болалар боғчасининг "Ором" ансамбли, Абдулла Қаҳҳор номли маданият уйи қошидаги "Дурдона" ансамбли, "Регина" болалар ансамбли ҳамда "Чин-чан" корейс ансамбли иштирок этишди.

Мажид РАИМОВ.

СУРАТЛАРДА: ногиронлар билан учрашувдан лавҳалар.
Засим Соколов олган суратлар.

Осойишталикни таъминлаш йўлида

ПОЙТАХТДА "АЛАНГА" ТАДБИРИ

ЎТКАЗИЛИБ, ЮҚОРИ НАТИЖАЛАРГА ЭРИШИЛДИ

Пойтахтда содир этилаётган салбий ҳолатлар, умуман тартиббузарликларнинг барча кўринишларига барҳам бериш мақсадида Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармаси кундалик "Тун", "Комплекс", "Арсенал" ва "Тўсиқ" тадбирларидан ташқари беш кун мобайнида кенг қамровли янги "Аланга" тадбирини ўтказди.

Тадбир жараёнида асосий эътибор рўйхатдаги тарбияси оғир ўсмирлар билан ишлашни кучайтириш, улар орасида тушунтириш ишлари олиб бориш, пойтахтни на уйи, на ишининг тайини йўқ, жиноят содир этишга мойил бўлган шахслардан тозалаш, спиртли ичимлик ичилиб, доимий жанжал бўлиб турадиган жойларни аниқлаш ва текшириш, шунингдек, аҳолидан ноқонуний равишда сақланаётган қурол-аслаҳаларни тортиб олишга қаратилди.

"Аланга" тадбирида 91 шахснинг турмуш шароити ўрганилди, муқаддам судланган шахслар билан якка тартибдаги тарбиявий ишлар олиб борилди. Шундан 6 таси Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 199-3-моддасига кўра, яъни "Маъмурий назорат қоидаларини қасддан бузганлиги" учун жиноий жавобгарликка тортилди.

Доимий равишда спиртли ичимлик ва гиёҳвандлик моддалари истеъмол қилиб турли тартиббузарликлар келтириб чиқарган бир қанча шахс қўлга олинди ва тегишли жазо чоралари кўрилди. Енгил табиатли 63 аёл ушланди ва шундан 37 таси тери-таносил касалликлари диспансерига даволаниш учун жўнатилди.

Жамоат жойлари ва бозорларда савдо қилишнинг амалдаги қоидаларининг қандай бажарилаётганлиги ҳам ўрганилиб чиқилди. Оқибатда 82 та шахс савдо қилиш қоидаларига амал қилмагани учун, 172 шахс рухсат этилмаган жойларда савдо қилганлиги сабабли маъмурий жавобгарликка тортилди.

Давлат автомобиль назорати бошқармаси ходимлари томонидан йўл ҳаракати қоидаларини қўпол равишда бузган 2498 шахсга нисбатан маъмурий баённома тузилди ва 36 ҳайдовчининг маст ҳолда автомобиль бошқарганлиги аниқланди.

Кенг қамровли "Аланга" тадбири иштирокчилари 166 жиноятни излар босилмасдан фош этишга муваффақ бўлишди. Шундан 12 таси тан жароҳати етказиш, 8 та талончилик, 18 та хонадон ўғирлигидир. Қидирувдаги 61 жиноятчининг қўлга олиниши ҳам пойтахт милицияси ходимларининг касб маҳоратини мукаммал эгаллаганликларидан далолат беради. Шу ўринда "Аланга" тадбирларининг натижаларини кўрсатувчи айрим мисолларни келтиришни жоиз деб топдик.

Шайхонтоҳур туманида 35-АТС телефонисткаси, 1974 йилда туғилган О. Х.га нисбатан талончилик қилган 1942 йилда туғилган, Ўш шаҳрида истиқомат қилувчи К. Ҳакимов қўлга олинди.

Собир Раҳимов туманида милиция йўл-соқчилик хизмати ходимлари 20-йўналишдаги автобус ҳайдовчиси С. У.га нисбатан талончилик қилган, 1963 йилда туғилган С. Рустамовни ушлашди.

Юнусобод туманида 1971 йилда туғилган П. С. ни ваҳшийларча ўлдириб яшириниб юрган қотил — 1939 йилда туғилган Д. О. ҳибсга олинди. Ва шунга ўхшаш мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

"Аланга" тадбирининг ўтказилиши ва унинг ижобий кўрсаткичларидан энг муҳими шунда бўлдики — оғир тан жароҳати етказиш жинояти 5 фоизга, енгил тан жароҳати етказиш 15,8 фоизга қисқарди. Давлат мулкини ўғирлаш жиноятининг фош этилиши 29,5 фоизга, хонадон ўғирлиги — 3,5 фоизга, қароқчиларча ҳужумнинг очилиши 25 фоизга ошди. Содир этилган жиноятларнинг бир кечаю кундузда очилиши 1,9 фоизга кўпайди.

Мирзараҳим МАМАЖОНОВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ ● ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ ● ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМҒАРМА БАНКИ ● ЎЗБЕКБИРЛАШУВ ● ЎЗБЕКСАВДО

1994 йилги "СОВҒА" лотереясини чиқарди

"СОВҒА" лотереяси - бу Сизнинг орзуингиз! Бунақаси ҳали бўлмаган.

"СОВҒА" пул-буюм лотереясидан автомобиль, видеоаппаратура, телевизор, мебель комплектлари, гиламлар ҳамда бошқа халқ истеъмоли молларини ютиш имконияти бор.

ЎЗИНГИЗ ЎЙЛАБ КЎРИНГ: ЧИҚАРИЛГАН ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯНИНГ УМУМИЙ СУММАСИНИ 70 ФОЙИЗИНИ ЮТУҚЛАР ТАШКИЛ ЭТАДИ.

СОВҒА лотерея билетлари Ўзбекистон Жамғарма банкининг барча муассасаларида, алоқа бўлимларида, савдо ташкилотларида, жамоатчи билет тарқатувчилар орқали сотила бошланди.

Сиз Ўзбекистон Жамғарма банкининг барча муассасалари, шунингдек, 45-35-49, 45-66-43, 33-51-95 телефонлари орқали бу ҳақда янада батафсил маълумот олишингиз мумкин.

"СОВҒА" ЛОТЕРЕЯСИ - ОИЛАНГИЗ УЧУН СОВҒАДИР!

Билетнинг баҳоси - 10 сўм.

Шошилинг! Ютуқлар тиражи 1994 йил 28-29 декабрь кунлари Тошкент шаҳридаги "Наврўз" саройида ўтказилади.

ЛОТЕРЕЯ ЎЙИНИДА ҚАТНАШИБ, ЮТИНГ! СИЗГА ОМАД ЁР БЎЛСИН!

Маълумот учун телефонлар: 45-35-49, 45-66-43, 33-51-95.

"ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЦИРКИДА"
Республика бирлашмаси
ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

Мактаб ўқувчиларининг қишки таътил кунларида 1994 йил 24 декабрь — 1995 йил 10 январь кунлари

"ЦИРКДА АРЧА"

ҚАТНАШАДИЛАР:
ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ, ЭРТАК ҚАҲРАМОНЛАРИ, ЦИРК САНЪАТИНИНГ БАРЧА ЖАНРЛАРИ ВАКИЛЛАРИ ВА ЎРГАТИЛГАН ҲАЙВОНЛАР.

ТОМОШАЛАР:
24 — 29 декабрь кунлари соат 10,12, 14, 16.00 да,
30 декабрь соат 18.00да,
31 декабрь соат 18.00 да,
1 январь соат 10.00 да,
2-8 январь кунлари соат 18.00 да,
9-10 январь кунлари соат 12, 14.00 да
БОШЛАНАДИ
ОЛДИНДАН ЧИПТА СОТИШ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН.
Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.
Касса соат 10 дан 18.00 гача ишлайди.

КУТЛАЙМИЗ

Ҳурматли Абдували АБДУҚОДИРОВ!

Сизни 22 декабрда 50 ёшга тўлган кунингиз билан чин қалбдан қутлаймиз, ҳамда сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, узоқ умр тилаб, фарзандларингиз роҳатини кўришингизни истаймиз деб

дўстларингиз номидан Талъат, Тўлқин.

РЕСПУБЛИКА ҚЎҒИРЧОҚ ТЕАТРИ

1994 йилнинг 25 декабридан
1995 йилнинг 10 январиғача

СИЗЛАРНИ
ЯНГИ ЙИЛ АРЧА БАЙРАМИГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

БАЙРАМ ДАСТУРИДА—қувноқ ўйинлар, қўшиқ ва рақслар, ҳамда "СЕҲРЛИ ПАҚИЛДОҚ" номли янги томошани кўришингиз мумкин. Бу эртакда сизларни ҚОРБОБО ва ҚОРҚИЗ билан қизиқарли учрашувлар кутмоқда.

ТОМОШАЛАР соат 10, 12, 14, 16, 18.00 да бошланади.

Томошалар ўзбек ва рус тилларида ўтказилади.

Жамоа бўлиб келиш учун талабномалар қабул қилинади.

AEC (HOLLAND) HOLDINGS LTD, A EUROPEAN MULTINATIONAL COMPANY IS ACCEPTING APPLICATIONS FOR:

1
TRANSLATORS REQUIREMENTS
Fluent in English & Russian (Dutch & Uzbek a plus) Computer Literate, professional appearance, experience

2
PROJECT MANAGERS REQUIREMENTS:
Business edukation & experience Fluent in Russian & English Professional appearance Strong management, organizational & reporting skills

3
DRIVERS REQUIREMENTS:
Experience Professional appearance Some English

PAY COMMENSURATE WITH QUALIFICATIONS AND EXPERIENCE COME TO OUR OFFICE AT UZBEKISTANSKAYA STREET, 9 (OPPOSITE TO NAVOI THEATER) TO FILL AN APPLICATION.

Ўзбекистон Фанлар Академиясининг Иссиқлик физикаси бўлими ходимлари шу бўлимнинг етакчи илмий ходими, фан доктори Эркин Зоҳидовга онаси **Эътибор ОРИПОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.